

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)
της 19ης Μαΐου 2010*

Στην υπόθεση T-18/05,

IMI plc, με έδρα το Birmingham, Warwickshire (Ηνωμένο Βασίλειο),

IMI Kynoch Ltd, με έδρα το Birmingham,

Yorkshire Copper Tube, με έδρα το Liverpool, Merseyside (Ηνωμένο Βασίλειο),

εκπροσωπούμενες από τους M. Struys και D. Arts, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους Έ. Gippini Fournier και S. Noë,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

με αντικείμενο, αφενός, αίτημα ακυρώσεως του άρθρου 1, στοιχεία η' έως ι', και του άρθρου 2, στοιχείο στ', της αποφάσεως E(2004) 2826 της Επιτροπής, της 3ης Σεπτεμβρίου 2004, σχετικά με διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-1/38.069 — Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), και, αφετέρου, επικουρικώς, αίτημα μειώσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες με την απόφαση αυτή,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Martins Ribeiro, πρόεδρο, Σ. Παπασάββα και N. Wahl (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: N. Rosner, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Νοεμβρίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Η IMI plc, η IMI Kynoch Ltd και η Yorkshire Copper Tube (στο εξής, από κοινού: όμιλος IMI ή προσφεύγουσες) ανήκουν σε όμιλο διεθνών επιχειρήσεων τεχνικών κατασκευών, του οποίου η μητρική εταιρία, η IMI, είναι εταιρία αγγλικού δικαίου, εισηγμένη στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου (London Stock Exchange).

1. Η διοικητική διαδικασία

- ² Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατόπιν πληροφοριών που της διαβίβασε η Mueller Industries Inc (στο εξής: Mueller) τον Ιανουάριο του 2001, πραγματοποίησε, τον Μάρτιο του 2001, αιφνιδιαστικούς ελέγχους στις εγκαταστάσεις πλειόνων επιχειρήσεων που αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα των χαλκοσωλήνων, δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

- 3 Στις 9 και στις 10 Απριλίου 2001, διενεργήθηκαν περαιτέρω έλεγχοι στις εγκαταστάσεις της KME Germany AG (πρώην KM Europa Metal AG) καθώς και της Outokumpu Oyj και της Luvata Oy (πρώην Outokumpu Copper Products Oy) (στο εξής, από κοινού: όμιλος Outokumpu). Στις 9 Απριλίου 2001, η Outokumpu υπέβαλε στην Επιτροπή προσφορά συνεργασίας δυνάμει της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας), τόσο ως προς τους σωλήνες για βιομηχανική χρήση όσο και ως προς τους σωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων. Κατόπιν περαιτέρω ελέγχων, η Επιτροπή χώρισε την έρευνά της ως προς τους χαλκοσωλήνες σε τρεις αυτοτελείς διαδικασίες, ήτοι την υπόθεση COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), την υπόθεση COMP/E-1/38.121 (Σύνδεσμοι σωληνώσεων) και την υπόθεση COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση).
- 4 Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 2001, ο όμιλος Outokumpu διαβίβασε υπόμνημα στην Επιτροπή, συνοδευόμενο από ορισμένα παραρτήματα, στο οποίο περιέγραφε τον τομέα των χαλκοσωλήνων και τις σχετικές συμφωνίες στο πλαίσιο της συμπράξεως.
- 5 Στις 5 Ιουνίου 2002, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση), διεξήχθησαν, με πρωτοβουλία της Επιτροπής, συναντήσεις, αφορώσες την προσφορά συνεργασίας του ομίλου Outokumpu, με τους εκπροσώπους της επιχείρησής αυτής. Η εν λόγω επιχείρηση γνωστοποίησε επίσης ότι συμφωνούσε να υποβάλει η Επιτροπή ερωτήσεις στους υπαλλήλους της που είχαν ανάμιξη στις συμφωνίες τις οποίες αφορούσε η υπόθεση COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων).
- 6 Τον Ιούλιο του 2002, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση), η Επιτροπή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 του κανονισμού 17, αφενός, απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στη Wieland-Werke AG (στο εξής Wieland) και στον όμιλο KME [αποτελούμενο από τους KME Germany, KME France SAS (πρώην Tréfinmétaux SA) και KME Italy SpA (πρώην Europa Metalli SpA)] και, αφετέρου, κάλεσε τον όμιλο Outokumpu να της γνωστοποιήσει συμπληρωματικά στοιχεία. Στις 15 Οκτωβρίου 2002, ο όμιλος KME απάντησε στην εν λόγω

αίτηση παροχής πληροφοριών. Με την απάντησή του προέβη επίσης σε δήλωση και υπέβαλε αίτηση προκειμένου να τύχει της εφαρμογής της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων). Επιπλέον, ο όμιλος ΚΜΕ επέτρεψε στην Επιτροπή να χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων) όλες τις πληροφορίες που της παρασχέθηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση).

- 7 Στις 23 Ιανουαρίου 2003, η Wieland, με δήλωσή της προς την Επιτροπή, ζήτησε να τύχει, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), της εφαρμογής της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας.
- 8 Στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), η Επιτροπή απηύθυνε, στις 3 Μαρτίου 2003, αιτήσεις παροχής πληροφοριών στον όμιλο Boliden [αποτελούμενο από τις Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB (πρώην Boliden Fabrication AB) και Outokumpu Copper BCZ SA (πρώην Boliden Cuivre & Zinc SA)], στην HME Nederland BV (στο εξής: HME) και στη Χαλκόρ ΑΕ Επεξεργασίας Μετάλλων (στο εξής: Χαλκόρ), καθώς και, στις 20 Μαρτίου 2003, στον όμιλο ΙΜΙ.
- 9 Στις 9 Απριλίου 2003, οι εκπρόσωποι της Χαλκόρ συνάντησαν τους εκπροσώπους της Επιτροπής και ζήτησαν, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας.
- 10 Στις 29 Αυγούστου 2003, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων την οποία απηύθυνε στις εμπλεκόμενες εταιρίες. Αφού επετράπη στις εν λόγω εταιρίες

να συμβουλευθούν τον φάκελο, σε ηλεκτρονική μορφή, και υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις, αυτές μετέσχαν, πλην της ΗΜΕ, σε ακρόαση στις 28 Νοεμβρίου 2003.

- ¹¹ Στις 16 Δεκεμβρίου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση E(2003) 4820 τελικό, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-1/38.240 — Σωλήνες για βιομηχανική χρήση), περίληψη της οποίας δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 28ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 125, σ. 50).

2. Η προσβαλλόμενη απόφαση

- ¹² Στις 3 Σεπτεμβρίου 2004, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση E(2004) 2826, σχετικά με διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-1/38.069 — Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), περίληψη της οποίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 13ης Ιουλίου 2006 (ΕΕ L 192, σ. 21).
- ¹³ Η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Οι ακόλουθες επιχειρήσεις παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και, από την 1η Ιανουαρίου 1994, του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, επειδή συμμετείχαν, κατά τις αναφερθείσες περιόδους, σε σύμπλεγμα

συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που συνίσταντο στον καθορισμό των τιμών και στην κατανομή της αγοράς στον τομέα των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων:

- α) Boliden [...], από κοινού με τις [Outokumpu Copper Fabrication] και [Outokumpu Copper BCZ], από τις 3 Ιουνίου 1988 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- β) [Outokumpu Copper Fabrication], από κοινού με τις Boliden [...] και [Outokumpu Copper BCZ], από τις 3 Ιουνίου 1988 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- γ) [Outokumpu Copper BCZ], από κοινού με τις Boliden [...] και [Outokumpu Copper Fabrication], από τις 3 Ιουνίου 1988 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- δ) Austria Buntmetall AG:
 - i) από κοινού με την Buntmetall Amstetten [GmbH], από τις 29 Αυγούστου 1998 το αργότερο μέχρι τις 8 Ιουλίου 1999, και
 - ii) από κοινού με τις [Wieland] και Buntmetall Amstetten [...], από τις 9 Ιουλίου 1999 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- ε) Buntmetall Amstetten [...]:
 - i) από κοινού με την Austria Buntmetall [...], από τις 29 Αυγούστου 1998 το αργότερο μέχρι τις 8 Ιουλίου 1999, και

- ii) από κοινού με τις [Wieland] και Austria Buntmetall [...], από τις 9 Ιουλίου 1999 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- στ) [Χαλκόρ], από τις 29 Αυγούστου 1998 το αργότερο μέχρι τουλάχιστον τις αρχές Σεπτεμβρίου 1999.
- ζ) [HME] από τις 29 Αυγούστου 1998 το αργότερο μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- η) IMI [...], από κοινού με [τις] IMI Kynoch [...] και Yorkshire Copper Tube [...], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- θ) IMI Kynoch [...], από κοινού με τις IMI [...] και Yorkshire Copper Tube [...], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- ι) Yorkshire Copper Tube [...], από κοινού με [τις] IMI [...] και IMI Kynoch [...], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.
- ια) [KME Germany]:
 - i) ατομικά, από τις 3 Ιουνίου 1988 μέχρι τις 19 Ιουνίου 1995, και
 - ii) από κοινού με τις [KME France] και [KME Italy], από τις 20 Ιουνίου 1995 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

ιβ) [KME Italy]:

- i) από κοινού με [την KME France], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 19 Ιουνίου 1995, και
- ii) από κοινού με τις [KME Germany] και [KME France], από τις 20 Ιουνίου 1995 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

ιγ) [KME France]:

- i) από κοινού με την [KME Italy], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 19 Ιουνίου 1995, και
- ii) από κοινού με τις [KME Germany] και [KME Italy], από τις 20 Ιουνίου 1995 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

[...]

ιθ) Outokumpu [...], από κοινού με τη [Luvata], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

κ) [Luvata], από κοινού με την Outokumpu [...], από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

κα) [Wieland]:

- i) ατομικά, από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 8 Ιουλίου 1999, και
- ii) από κοινού με [τις] Austria Buntmetall [...] και Buntmetall Amstetten [...], από τις 9 Ιουλίου 1999 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001.

Άρθρο 2

Για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

- α) Boliden [...], [Outokumpu Copper Fabrication] και [Outokumpu Copper BCZ], από κοινού και εις ολόκληρον: 32,6 εκατομμύρια ευρώ·
- β) Austria Buntmetall [...] και Buntmetall Amstetten [...], από κοινού και εις ολόκληρον: 0,6695 εκατομμύρια ευρώ·
- γ) Austria Buntmetall [...], Buntmetall Amstetten [...] και [Wieland], από κοινού και εις ολόκληρον: 2,43 εκατομμύρια ευρώ·
- δ) [Χαλκόρ] ατομικά: 9,16 εκατομμύρια ευρώ·

ε) [HME] ατομικά: 4,49 εκατομμύρια ευρώ·

στ) IMI [...], IMI Kynoch [...] και Yorkshire Copper Tube [...], από κοινού και εις ολόκληρον: 44,98 εκατομμύρια ευρώ·

ζ) [KME Germany]: 17,96 εκατομμύρια ευρώ·

η) [KME Germany], [KME France] και [KME Italy], από κοινού και εις ολόκληρον: 32,75 εκατομμύρια ευρώ·

θ) [KME Italy] και [KME France], από κοινού και εις ολόκληρον: 16,37 εκατομμύρια ευρώ

ι) Outokumpu [...] και [Luvata], από κοινού και εις ολόκληρον: 36,14 εκατομμύρια ευρώ

ια) [Wieland], ατομικά: 24,7416 εκατομμύρια ευρώ.

[...]»

¹⁴ Η Επιτροπή έκρινε ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις είχαν μετάσχει σε ενιαία, διαρκή, σύνθετη και, στην περίπτωση του ομίλου Boliden, του ομίλου KME και της Wieland, πολύμορφη παράβαση (στο εξής: σύμπραξη ή επίμαχη παράβαση). Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορούσε τις εθνικές συμφωνίες καθεαυτές (αιτιολογικές σκέψεις 2 και 106 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Επίμαχα προϊόντα και αγορές

- 15 Ο σχετικός τομέας, ο οποίος είναι ο τομέας της κατασκευής χαλκοσωλήνων, περιλαμβάνει δύο ομάδες προϊόντων, δηλαδή, αφενός, τους σωλήνες για βιομηχανική χρήση που διαιρούνται σε υποομάδες βάσει της τελικής χρήσεως (κλιματισμός και ψύξη, σύνδεσμοι σωληνώσεων, θερμοσίφωνες και καυστήρες φυσικού αερίου, φίλτρα-ξηραντήρες και τηλεπικοινωνίες) και, αφετέρου, τους σωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων (καλούμενους επίσης σωλήνες ειδών υγιεινής, νερού ή εγκαταστάσεως) που χρησιμοποιούνται για εγκαταστάσεις νερού, φυσικού αερίου, πετρελαίου και θερμάνσεως στις οικοδομές (αιτιολογική σκέψη 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 16 Η Επιτροπή έκρινε ότι οι υποθέσεις COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων) και COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση) αφορούσαν δύο αυτοτελείς παραβάσεις. Προς τούτο, στηρίχτηκε κυρίως στο ότι «οι ρυθμίσεις για τους σωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων, αφενός, και για τους σωλήνες βιομηχανικής χρήσης, αφετέρου, αφορούσαν διαφορετικές επιχειρήσεις (και υπαλλήλους), και είχαν οργανωθεί με διαφορετικό τρόπο». Εξάλλου, η Επιτροπή έκρινε ότι ο τομέας των σωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων διακρίνεται από τον τομέα των σωλήνων για βιομηχανική χρήση όσον αφορά την οικεία πελατεία, την τελική χρήση και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των προϊόντων (αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 17 Όσον αφορά τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων, η Επιτροπή διαπίστωσε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι η ομάδα αυτή προϊόντων περιελάμβανε δύο «υποοικογένειες» προϊόντων: τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, αφενός, και τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση, αφετέρου. Επισήμανε ότι «οι χαλκοσωλήνες χωρίς μόνωση και οι χαλκοσωλήνες με πλαστική επίστρωση δεν μπορούν κατ' ανάγκη να υποκατασταθούν και ενδεχομένως συνιστούν διαφορετικές αγορές προϊόντων, εκτιμώμενοι στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού» (ΕΕ 1997, C 372, σ. 5). Πάντως, όσον αφορά την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι δύο αυτές «υποοικογένειες» προϊόντων πρέπει να θεωρηθούν «ως μια ομάδα προϊόντων [...], διότι οι ρυθμίσεις και για τις δύο υποοικογένειες προϊόντων αφορούσαν

ουσιαστικά τις ίδιες εταιρίες (και τους ίδιους υπαλλήλους) και είχαν οργανωθεί με παρόμοιο τρόπο» (αιτιολογικές σκέψεις 13 και 459 της προσβαλλομένης απόφασης).

- 18 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισήμανε επίσης ότι η σχετική γεωγραφική αγορά ήταν ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ). Έκρινε ότι, το 2000, εντός του ΕΟΧ, η αξία της αγοράς των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση ανερχόταν σε 970,1 εκατομμύρια ευρώ και η αξία της αγοράς των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση ανερχόταν σε 180,9 εκατομμύρια ευρώ. Η συνολική αξία των δύο αυτών αγορών εκτιμήθηκε κατά συνέπεια σε 1 151 εκατομμύρια ευρώ το 2000 εντός του ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 17 και 23 της προσβαλλομένης απόφασης).

Τα συστατικά στοιχεία της επίμαχης παραβάσεως

- 19 Η Επιτροπή επισήμανε ότι η επίμαχη παράβαση εκδηλώθηκε υπό τρεις διαφορετικές, αλλά αλληλένδετες, μορφές (αιτιολογικές σκέψεις 458 και 459 της προσβαλλομένης απόφασης). Το πρώτο μέρος της συμπράξεως συνίστατο στις συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ των «παραγωγών SANCO». Το δεύτερο μέρος της επίμαχης παραβάσεως περιελάμβανε τις συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ των «παραγωγών WICU και Cuprotherm». Τέλος, το τρίτο μέρος της συμπράξεως αφορούσε τις συμφωνίες που συνήφθησαν στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ομάδας παραγωγών χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και ονομάστηκε «ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες».

Συμφωνίες μεταξύ των «παραγωγών SANCO»

- 20 Η λέξη SANCO αποτελεί τόσο σήμα όσο και την ονομασία μιας ειδικής τεχνικής διαδικασίας που χρησιμεύει στην κατασκευή υψηλής ποιότητας αντιδιαβρωτικών χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων. Η τεχνική αυτή κατοχυρώθηκε με δίπλωμα

ευρεσιτεχνίας το 1980 από την επιχείρηση Usines à cuire et à zinc. Ο όμιλος Boliden ήταν κάτοχος του αρχικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας για τη διαδικασία παραγωγής μέχρι τη λήξη του το 2000, αλλά δεν ήταν ο δικαιούχος του σήματος SANCO σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Ο ανταγωνιστής του, όμιλος ΚΜΕ, ζήτησε την καταχώριση του σήματος SANCO για δικό του λογαριασμό σε πλείονες ευρωπαϊκές χώρες και οι σχετικές αιτήσεις του ευδοκίμησαν. Στη συνέχεια, ο όμιλος ΚΜΕ κατοχύρωσε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ορισμένες βελτιώσεις σε σχέση με το αρχικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και οι δύο ανταγωνιστές παραχώρησαν ο ένας στον άλλο άδειες εκμεταλλεύσεως των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άδειες χρήσεως των σημάτων τους. Από το 1981, ο όμιλος ΚΜΕ και ο όμιλος Boliden παραχώρησαν άδεια χρήσεως σήματος και άδεια εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας στη Wieland (αιτιολογικές σκέψεις 115 έως 118 της προσβαλλομένης απόφασης).

- 21 Η Επιτροπή έκρινε στην προσβαλλομένη απόφαση ότι, από το 1988, οι συμφωνίες με τους «παραγωγούς SANCO» έβαιναν πέραν μιας απλής σχέσεως μεταξύ «παραχωρούντων» και «ληπτών» αδειών. Κατ' αυτήν, μεταξύ των εν λόγω παραγωγών, ήτοι του ομίλου ΚΜΕ, του ομίλου Boliden και της Wieland, από τον Ιούνιο του 1988 μέχρι το τέλος του πρώτου εξαμήνου του 1994, υπήρχαν συμφωνίες όσον αφορά τις τιμές-στόχους και τους συντελεστές εκπτώσεως, καθώς και την κατανομή των πωλήσεων και των μεριδίων αγοράς (στο εξής: συμφωνίες SANCO). Η εποπτεία της εφαρμογής των συμφωνιών αυτών στηριζόταν κυρίως στη γνωστοποίηση, μεταξύ των «παραγωγών SANCO», αριθμητικών στοιχείων σχετικών με την παραγωγή και με τις πωλήσεις τους (αιτιολογικές σκέψεις 125 έως 146 και 456 της προσβαλλομένης απόφασης).

Συμφωνίες μεταξύ των «παραγωγών WICU και Cuprotherm»

- 22 Οι λέξεις WICU και Cuprotherm αποτελούν σήματα τα οποία αφορούν τους κατοχυρωμένους με διπλώματα ευρεσιτεχνίας χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση.

- 23 Το σήμα WICU και τα σχετικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανήκουν στον όμιλο ΚΜΕ, ο οποίος μεταξύ άλλων παραχώρησε άδεια χρήσεως σήματος και άδεια εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας στη Wieland. Αντιστρόφως, το σήμα Cuprotherm και το σχετικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ανήκουν στη Wieland, η οποία παραχώρησε άδεια χρήσεως σήματος και άδεια εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας στον όμιλο ΚΜΕ (αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 24 Η Επιτροπή έκρινε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ του ομίλου ΚΜΕ και της Wieland όσον αφορά τους σωλήνες WICU και Cuprotherm έβαιναν πέραν μιας απλής σχέσεως μεταξύ «παραχωρούντων» και «ληπτών» αδειών. Ο όμιλος ΚΜΕ και η Wieland διατηρούσαν αντίθετες στον ανταγωνισμό επαφές, υπό τη μορφή ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών και συντονισμού των όγκων και των τιμών όσον αφορά τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση (στο εξής: συμφωνίες WICU και Cuprotherm) (αιτιολογική σκέψη 149 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες

- 25 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισήμανε ότι, παράλληλα προς τις συμφωνίες SANCO και τις συμφωνίες WICU και Cuprotherm, η επίμαχη παράβαση είχε ένα τρίτο μέρος, το οποίο περιελάμβανε τις συμφωνίες μεταξύ των μελών μιας ευρύτερης ομάδας παραγωγών χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση (αιτιολογικές σκέψεις 102, 104, 105, 108 έως 111, 147, 148, 461 και 462 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 26 Ο αριθμός των μετεχόντων στην εν λόγω ευρύτερη ομάδα ήταν αρχικώς πέντε, δηλαδή ο όμιλος ΚΜΕ, η Wieland, ο όμιλος Outokumpu, ο όμιλος ΙΜΙ και η Mueller (στο εξής: ομάδα των πέντε). Κατόπιν της προσχωρήσεως της Χαλκόρ, της ΗΜΕ, του ομίλου Boliden και του ομίλου Buntmetall (αποτελούμενου από την Austria Buntmetall και από την Buntmetall Amstetten), ο αριθμός μετεχόντων στην ομάδα

αυτή ανήλθε σε εννέα (στο εξής: ομάδα των εννέα) (αιτιολογική σκέψη 216 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 27 Κατά την Επιτροπή, οι εν λόγω εννέα μετέχοντες επιχείρησαν να σταθεροποιήσουν την αγορά των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, στηριζόμενοι στα μερίδια αγοράς εντός ενός έτους αναφοράς, προκειμένου να θέσουν στόχο για τα μελλοντικά μερίδια αγοράς. Εξάλλου, έκρινε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι οι εν λόγω μετέχοντες συμφώνησαν ως προς τις ανταλλαγές ευαίσθητων πληροφοριών, την κατανομή των μεριδίων αγοράς, την παρακολούθηση των όγκων πωλήσεων, ένα μηχανισμό «ηγεσίας» εκάστης αγοράς, καθώς και τον συντονισμό των τιμών, ο οποίος περιελάμβανε τιμοκαταλόγους, την εφαρμογή κατευθύνσεων ενιαίων τιμών και εκπτώσεων (αιτιολογική σκέψη 192 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Διάρκεια και συνεχής χαρακτήρας της επίμαχης παραβάσεως

- 28 Η Επιτροπή επισήμανε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι η επίμαχη παράβαση άρχισε στις 3 Ιουνίου 1988, όσον αφορά τον όμιλο ΚΜΕ και τον όμιλο Boliden, στις 29 Σεπτεμβρίου 1989, όσον αφορά τον όμιλο ΙΜΙ, τον όμιλο Outokumpu και τη Wieland, στις 21 Οκτωβρίου 1997 όσον αφορά τη Mueller και, το αργότερο, στις 29 Αυγούστου 1998, όσον αφορά τη Χαλκόρ, τον όμιλο Buntmetall και την ΗΜΕ. Ως ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως η Επιτροπή έλαβε υπόψη την 22α Μαρτίου 2001, πλην των περιπτώσεων της Mueller και της Χαλκόρ, οι οποίες, κατά την Επιτροπή, έπαυσαν να μετέχουν στη σύμπραξη αντιστοίχως στις 8 Ιανουαρίου 2001 και τον Σεπτέμβριο του 1999 (αιτιολογική σκέψη 597 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 29 Όσον αφορά τον διαρκή χαρακτήρα της επίμαχης παραβάσεως, προκειμένου περί του ομίλου Boliden, του ομίλου ΙΜΙ, του ομίλου ΚΜΕ, του ομίλου Outokumpu και της Wieland, η Επιτροπή επισήμανε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι, μολονότι

η σύμπραξη είχε διαστήματα λιγότερο έντονης δραστηριότητας μεταξύ του 1990 και του Δεκεμβρίου του 1992, αφενός, και μεταξύ του Ιουλίου του 1994 και του Ιουλίου του 1997, αφετέρου, ωστόσο η συνιστώσα παράβαση συμπεριφορά ουδέποτε έπαυσε πλήρως, οπότε η επίμαχη παράβαση αποτελούσε πράγματι ενιαία μη παραγραφείσα παράβαση (αιτιολογικές σκέψεις 466, 471, 476, 477 και 592 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- ³⁰ Όσον αφορά την ΗΜΕ, τον όμιλο Buntmetall και τη Χαλκόρ, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να αποδείξει τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη για το προ της 29ης Αυγούστου 1998 διάστημα (αιτιολογικές σκέψεις 592 και 597 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Καθορισμός του ποσού των προστίμων

- ³¹ Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), καθώς και δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, στον όμιλο Boliden, στον όμιλο Buntmetall, στη Χαλκόρ, στην ΗΜΕ, στον όμιλο IMI, στον όμιλο ΚΜΕ, στον όμιλο Outokumpu και στη Wieland (αιτιολογική σκέψη 842 και άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- ³² Η Επιτροπή καθόρισε το ύψος των προστίμων με γνώμονα τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της επίμαχης παραβάσεως, δηλαδή τα δύο κριτήρια τα οποία αναφέρουν ρητώς το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 και το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, το οποίο, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο της επίμαχης παραβάσεως (αιτιολογικές σκέψεις 601 έως 603 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- ³³ Προκειμένου να καθορίσει το ποσό που επέβαλε σε κάθε επιχείρηση, η Επιτροπή εφάρμοσε τη μεθοδολογία που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, [AX] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), μολονότι δεν αναφέρεται συστηματικά στο κείμενο αυτό. Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε επίσης αν και κατά πόσον οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ανταποκρίνονταν στις επιταγές που καθορίστηκαν με την ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας.

Αρχικό ποσό των προστίμων

— Σοβαρότητα της παραβάσεως

- ³⁴ Όσον αφορά την αξιολόγηση της σοβαρότητας της επίμαχης παραβάσεως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την καθαυτό φύση της παραβάσεως, τη συγκεκριμένη επίπτωσή της στην αγορά, την έκταση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς και το μέγεθος της εν λόγω αγοράς (αιτιολογικές σκέψεις 605 και 678 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- ³⁵ Ισχυρίστηκε ότι οι πρακτικές κατανομής των αγορών και καθορισμού των τιμών όπως οι επίμαχες εν προκειμένω συνιστούσαν, ως εκ της φύσεώς τους, πολύ σοβαρή παράβαση και έκρινε ότι η γεωγραφική αγορά την οποία επηρέαζε η σύμπραξη αντιστοιχούσε στο έδαφος του ΕΟΧ. Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη της το ότι η αγορά των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων αποτελούσε πολύ σημαντικό βιομηχανικό τομέα, του οποίου η αξία εκτιμήθηκε σε 1 151 εκατομμύρια ευρώ εντός του ΕΟΧ το 2000, τελευταίο πλήρες έτος λειτουργίας της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 606 και 674 έως 678 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 36 Όσον αφορά τη συγκεκριμένη επίπτωση στην αγορά, η Επιτροπή επισήμανε ότι υπήρχαν επαρκή στοιχεία για να αποδειχθεί ότι η σύμπραξη είχε συνολικά αποτελέσματα στην οικεία αγορά, ιδίως επί των τιμών, μολονότι ήταν αδύνατος ο ακριβής ποσοτικός προσδιορισμός τους (αιτιολογικές σκέψεις 670 και 673 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Προκειμένου να προβεί στη διαπίστωση αυτή, στηρίχτηκε μεταξύ άλλων σε πλείονα στοιχεία. Πρώτον, στηρίχτηκε στην εφαρμογή της συμπράξεως, αναφερόμενη στο ότι οι μετέχοντες είχαν ανταλλάξει πληροφορίες ως προς τους όγκους πωλήσεων και το ύψος των τιμών (αιτιολογικές σκέψεις 629 και 630 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 37 Δεύτερον, έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι τα μέλη της συμπράξεως κατείχαν σημαντικό μέρος, ήτοι το 84,6 %, της αγοράς εντός του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 635 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 38 Τρίτον, η Επιτροπή στηρίχτηκε στους πίνακες, στα υπομνήματα και στα σημειώματα που καταρτίσθηκαν από τα μέλη της συμπράξεως στο πλαίσιο των συσκέψεών της. Τα έγγραφα αυτά ανέφεραν ότι οι τιμές είχαν αυξηθεί κατά τη διάρκεια ορισμένων διαστημάτων λειτουργίας της συμπράξεως και ότι τα μέλη της συμπράξεως είχαν πραγματοποιήσει επιπλέον έσοδα σε σχέση με τα προηγούμενα διαστήματα. Σε ορισμένα από τα εν λόγω έγγραφα αναγράφεται ότι τα εμπλεκόμενα στη σύμπραξη πρόσωπα εκτιμούσαν ότι η σύμπραξη είχε παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να επιτύχουν τους στόχους τους ως προς τις τιμές. Η Επιτροπή στηρίχτηκε επίσης στις δηλώσεις του κ. Μ, πρώην διευθυντή μιας από τις εταιρίες του ομίλου Boliden, καθώς και στις δηλώσεις της Wieland, του ομίλου Boliden και της Mueller στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με την Επιτροπή (αιτιολογικές σκέψεις 637 έως 654 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 39 Τέλος, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα μερίδια αγοράς των μετεχόντων στη σύμπραξη παρέμειναν σχετικώς σταθερά καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της συμπράξεως, μολονότι οι πελάτες των μετεχόντων ενίοτε μεταβάλλονταν (αιτιολογική σκέψη 671 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 40 Η Επιτροπή συνήγαγε εντεύθεν ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις διέπραξαν πολύ σοβαρή παράβαση (αιτιολογική σκέψη 680 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

— Διαφοροποιημένη μεταχείριση

- 41 Η Επιτροπή επισήμανε με την προσβαλλομένη απόφαση τέσσερις ομάδες τις οποίες θεωρούσε αντιπροσωπευτικές του σχετικού μεγέθους των επιχειρήσεων που μετέσχαν στην επίμαχη παράβαση. Η κατανομή των μελών της συμπράξεως σε πλείονες κατηγορίες στην οποία προέβη η Επιτροπή στηρίχθηκε στα μερίδια αγοράς των μετεχόντων στη σύμπραξη, όσον αφορά τις πωλήσεις των οικείων προϊόντων εντός του ΕΟΧ κατά τη διάρκεια του 2000. Κατά συνέπεια, ο όμιλος ΚΜΕ θεωρήθηκε ως ο κύριος επιχειρηματίας της σχετικής αγοράς και κατατάχθηκε στην πρώτη κατηγορία. Οι όμιλοι Wieland (αποτελούμενος από τη Wieland και από τον όμιλο Buntmetall, του οποίου τον έλεγχο απέκτησε η Wieland τον Ιούλιο του 1999), ΙΜΙ και Outokumpu θεωρήθηκαν ως επιχειρηματίες μεσαίου μεγέθους στην αγορά αυτή και κατατάχθηκαν στη δεύτερη κατηγορία. Ο όμιλος Boliden κατατάχθηκε στην τρίτη κατηγορία. Στην τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνονται η ΗΜΕ και η Χαλκόρ (αιτιολογικές σκέψεις 681 έως 692 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 42 Τα μερίδια αγοράς καθορίστηκαν με βάση τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήσε έκαστος από τους μετέχοντες στην παράβαση, ο οποίος προερχόταν συνολικώς από την αγορά χαλκοσωλήνων χωρίς μόνωση και χαλκοσωλήνων με πλαστική επίστρωση. Συνεπώς, τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων που δεν πωλούσαν σωλήνες WICU και Cuprotherm υπολογίστηκαν με τη διαίρεση των κύκλων εργασιών τους για τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση με το συνολικό μέγεθος της αγοράς χαλκοσωλήνων χωρίς μόνωση και με πλαστική επίστρωση (αιτιολογικές σκέψεις 683 και 692 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 43 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καθόρισε το αρχικό ποσό των προστίμων σε 70 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο ΚΜΕ, σε 23,8 εκατομμύρια ευρώ για τους ομίλους Wieland,

ΙΜΙ και Outokumpu, σε 16,1 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο Boliden και σε 9,8 εκατομμύρια ευρώ για τη Χαλκός και για την ΗΜΕ (αιτιολογική σκέψη 693 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

44 Λαμβανομένου υπόψη του ότι η Wieland και ο όμιλος Buntmetall αποτελούσαν ενιαία επιχείρηση μετά τον Ιούλιο του 1999 και ότι, μέχρι τον Ιούνιο του 1995, η ΚΜΕ France και η ΚΜΕ Italy αποτελούσαν από κοινού επιχείρηση χωριστή από την ΚΜΕ Germany, το αρχικό ποσό των προστίμων που τους επιβλήθηκαν καθορίστηκε ως εξής: 35 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο ΚΜΕ (ΚΜΕ Germany, ΚΜΕ France και ΚΜΕ Italy από κοινού), 17,5 εκατομμύρια ευρώ για την ΚΜΕ Germany, 17,5 εκατομμύρια ευρώ για την ΚΜΕ Italy και την ΚΜΕ France από κοινού, 3,25 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο Wieland, 19,52 εκατομμύρια ευρώ για τη Wieland και 1,03 εκατομμύρια ευρώ για τον όμιλο Buntmetall (αιτιολογικές σκέψεις 694 έως 696 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

45 Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η αναγκαιότητα καθορισμού του προστίμου σε ύψος που να διασφαλίζει αποτρεπτικό αποτέλεσμα, η Επιτροπή αύξησε το αρχικό ποσό του επιβληθέντος στον όμιλο Outokumpu προστίμου κατά 50%, ανεβάζοντάς το έτσι στα 35,7 εκατομμύρια ευρώ, εκτιμώντας ότι ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του ομίλου αυτού, που υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ, υποδεικνύει ότι το μέγεθος και η οικονομική του ισχύς δικαιολογούν την προσαύξηση αυτή (αιτιολογική σκέψη 703 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Βασικό ποσό των προστίμων

46 Από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή προσαύξησε τα αρχικά ποσά των προστίμων κατά 10 % ανά πλήρες έτος παραβάσεως και κατά 5 % για κάθε

επιπλέον διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών, αλλά βραχύτερο του ενός έτους. Ως εκ τούτου, κατέληξε ότι:

- δεδομένου ότι ο όμιλος IMI μετέσχε στη σύμπραξη επί έντεκα έτη και πέντε μήνες, πρέπει να του επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 23,8 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 110 %,
- δεδομένου ότι ο όμιλος Outokumpu μετέσχε στη σύμπραξη επί έντεκα έτη και πέντε μήνες, πρέπει να του επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 35,7 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 110 %, μετά την προσαύξησή του για λόγους αποτροπής,
- δεδομένου ότι ο όμιλος Boliden μετέσχε στη σύμπραξη επί δώδεκα έτη και εννέα μήνες, πρέπει να του επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 16,1 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 125 %,
- δεδομένου ότι η Χαλκόρ μετέσχε στη σύμπραξη επί δώδεκα μήνες, πρέπει να της επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 9,8 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 10 %,
- δεδομένου ότι η HME μετέσχε στη σύμπραξη επί δύο έτη και έξι μήνες, πρέπει να της επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 9,8 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 25 %,
- δεδομένου ότι ο όμιλος KME μετέσχε στη σύμπραξη επί πέντε έτη και επτά μήνες, πρέπει να του επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 35 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 55 %,

- δεδομένου ότι η ΚΜΕ Germany μετέσχε στη σύμπραξη επί επτά έτη και δύο μήνες, πρέπει να της επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 17,5 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 70 %,
- δεδομένου ότι η ΚΜΕ France και η ΚΜΕ Italy μετέσχαν στη σύμπραξη επί πέντε έτη και δέκα μήνες, πρέπει να τους επιβληθεί προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 17,5 εκατομμυρίων ευρώ, κατά 55 %,
- δεδομένου ότι η Wieland κρίθηκε, αφενός, ατομικώς υπεύθυνη για διάστημα εννέα ετών και εννέα μηνών και, αφετέρου, υπεύθυνη από κοινού με τον όμιλο Buntmetall για επιπλέον διάστημα ενός έτους και οκτώ μηνών, της επιβλήθηκαν προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 19,52 εκατομμυρίων ευρώ, για το οποίο είναι ατομικώς υπεύθυνη η Wieland, κατά 95 % και προσαύξηση του αρχικού ποσού του προστίμου, ύψους 3,25 εκατομμυρίων ευρώ, για το οποίο είναι υπεύθυνη η Wieland από κοινού με την Buntmetall, κατά 15 % (αιτιολογικές σκέψεις 706 έως 714 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

⁴⁷ Ως εκ τούτου, τα βασικά ποσά των επιβληθέντων στις εν λόγω επιχειρήσεις προστίμων έχουν ως εξής:

- όμιλος ΚΜΕ: 54,25 εκατομμύρια ευρώ,
- ΚΜΕ Germany: 29,75 εκατομμύρια ευρώ,
- ΚΜΕ France και ΚΜΕ Italy (από κοινού): 27,13 εκατομμύρια ευρώ,

- όμιλος Buntmetall: 1,03 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Wieland: 3,74 εκατομμύρια ευρώ,
- Wieland: 38,06 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος IMI: 49,98 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Outokumpu: 74,97 εκατομμύρια ευρώ,
- Χαλκός: 10,78 εκατομμύρια ευρώ,
- HME: 12,25 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Boliden: 36,225 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 719 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις

⁴⁸ Το βασικό ποσό του επιβληθέντος στον όμιλο Outokumpu προστίμου προσαυξήθηκε κατά 50 % με την αιτιολογία ότι είχε υποπέσει σε παράβαση καθ' υποτροπήν, δεδομένου ότι υπήρξε αποδέκτης της αποφάσεως 90/417/EKAX της Επιτροπής,

της 18ης Ιουλίου 1990, σχετικά με τη διαδικασία του άρθρου 65 [ΑΧ] που αφορά συμφωνία και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ ευρωπαϊών παραγωγών πλατέων προϊόντων ψυχρής ελάσεως ανοξείδωτου χάλυβα (ΕΕ L 220, σ. 28) (αιτιολογικές σκέψεις 720 έως 726 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

49 Ως ελαφρυντικές περιστάσεις, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της ότι οι όμιλοι ΚΜΕ και Outokumpu της είχαν παράσχει πληροφορίες, στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με αυτήν, μη εμπίπτουσες στην ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας.

50 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή μείωσε το βασικό ποσό του επιβληθέντος στον όμιλο Outokumpu προστίμου κατά 40,17 εκατομμύρια ευρώ, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο πρόστιμο που του επιβλήθηκε για το διάστημα παραβάσεως μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 1989 και του Ιουλίου του 1997, η απόδειξη του οποίου κατέστη δυνατή με βάση τα στοιχεία τα οποία ο όμιλος αυτός παρέσχε στην Επιτροπή (αιτιολογικές σκέψεις 758 και 759 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

51 Όσον αφορά τον όμιλο ΚΜΕ, το βασικό ποσό του προστίμου το οποίο του επιβλήθηκε μειώθηκε κατά 7,93 εκατομμύρια ευρώ λόγω της συνεργασίας του, η οποία παρέσχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η επίμαχη παράβαση περιελάμβανε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση (αιτιολογικές σκέψεις 760 και 761 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Εφαρμογή της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας

52 Η Επιτροπή, βάσει του σημείου Δ της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας, χορήγησε μείωση του ποσού των προστίμων κατά 50% στον όμιλο Outokumpu, κατά 35% στον όμιλο Wieland, κατά 15% στη Χαλκόρ, κατά 10% στον όμιλο Boliden και στον όμιλο ΙΜΙ και κατά 35% στον όμιλο ΚΜΕ. Η ΗΜΕ δεν έτυχε καμίας

μειώσεως βάσει της ανακοινώσεως αυτής (αιτιολογική σκέψη 815 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Τελικό ποσό των προστίμων

- ⁵³ Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή καθόρισε τα ποσά των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως επιχειρήσεις ως εξής:

- όμιλος Boliden: 32,6 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Buntmetall: 0,6695 εκατομμύρια ευρώ,
- Χαλκόρ: 9,16 εκατομμύρια ευρώ,
- HME: 4,49 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος IMI: 44,98 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος KME: 32,75 εκατομμύρια ευρώ,

- ΚΜΕ Germany: 17,96 εκατομμύρια ευρώ,
- ΚΜΕ France και ΚΜΕ Italy (από κοινού): 16,37 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Outokumpu: 36,14 εκατομμύρια ευρώ,
- όμιλος Wieland: 2,43 εκατομμύρια ευρώ,
- Wieland: 24,7416 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 842 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- ⁵⁴ Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 19 Ιανουαρίου 2005, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.
- ⁵⁵ Κατόπιν τροποποιήσεως της συνθέσεως των τμημάτων του Πρωτοδικείου, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο όγδοο τμήμα, στο οποίο κατά συνέπεια ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση.

56 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

- να ακυρώσει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που απαριθμούνται στα στοιχεία η' έως ια' του άρθρου αυτού, και το άρθρο 2, στοιχείο στ', της προσβαλλομένης αποφάσεως,
- επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

57 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή,
- να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

58 Με την προσφυγή τους, οι προσφεύγουσες ζητούν τόσο τη μερική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως όσο και τη μείωση του προστίμου που τους επιβλήθηκε.

1. *Επί του αιτήματος μερικής ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως*

- ⁵⁹ Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι αφορούν, αφενός, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και, αφετέρου, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παραβίαση της αρχής ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁶⁰ Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι δεν αμφισβητούν κανένα από τα πραγματικά περιστατικά στα οποία η Επιτροπή στηρίχθηκε για να αποδείξει τον διαρκή χαρακτήρα της παραβάσεως ως προς αυτές. Από την άλλη πλευρά όμως, ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, κρίνοντας ότι μετέσχαν στη σύμπραξη μεταξύ της 16ης Ιουνίου 1994 και της 11ης Απριλίου 1996 (στο εξής: κρίσιμο διάστημα). Συναφώς, υποστηρίζουν ότι οι κατάστασή τους ήταν συγκρίσιμη προς αυτή της ΗΜΕ, του ομίλου Buntmetall, της Χαλκόρ και της Mueller, ως προς τις οποίες η Επιτροπή έκρινε ότι είχε παραγραφεί η ανάμιξή τους στη σύμπραξη μέχρι το 1994.
- ⁶¹ Κατά τις προσφεύγουσες, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει (αιτιολογικές σκέψεις 476 και 490) ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι το ουσιώδες κριτήριο για να κριθεί αν μια επιχείρηση εξακολουθούσε να μετέχει σε σύμπραξη είναι το ότι η

επιχείρηση διατηρούσε επαφές ή μετείχε σε συσκέψεις κατά τη διάρκεια του διαστήματος κατά το οποίο αυτή ισχυρίστηκε ότι έπαυσε να μετέχει στην εν λόγω σύμπραξη. Η Επιτροπή εφάρμοσε το κριτήριο αυτό, καταλήγοντας ότι δεν μπορούσε να αποδείξει τον διαρκή χαρακτήρα της συμμετοχής της HME, του όμιλου Buntmetall, της Χαλκόρ και της Mueller στην επίμαχη παράβαση.

- ⁶² Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι είναι αναμφισβήτητο ότι δεν μετέσχαν σε καμία σύσκεψη της συμπράξεως ούτε διατηρούσαν επαφές στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών κατά το κρίσιμο διάστημα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έπρεπε επίσης να διαπιστώσει ότι δεν μπορούσε ωσαύτως να αποδείξει τον διαρκή χαρακτήρα της προσχωρήσεώς τους στη σύμπραξη.
- ⁶³ Κατά τις προσφεύγουσες, το γεγονός ότι η HME, ο όμιλος Buntmetall, η Χαλκόρ και η Mueller απέσχον από τη συμμετοχή στις δραστηριότητες της συμπράξεως επί τρία έτη και ότι IMI απέσχε από τη συμμετοχή στις δραστηριότητες αυτές επί δύο έτη περίπου δεν θεωρήθηκε ουσιώδες από την Επιτροπή για την απόδειξη του διαρκούς χαρακτήρα ή της παύσεως της συμμετοχής τους στη σύμπραξη.
- ⁶⁴ Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι, ακόμη και αν η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη της τη διάρκεια της διακοπής των επιμάχων επαφών στο πλαίσιο του συμπεράσματός της που αφορά το ζήτημα του διαρκούς χαρακτήρα της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς, όφειλε να εξηγήσει για ποιο λόγο η απουσία κάθε αντίθετης στον ανταγωνισμό επαφής επί διάστημα δύο περίπου ετών δεν αρκούσε για να αποδειχθεί η παύση της παραβάσεως, ενώ τέτοια απουσία αντίθετων στον ανταγωνισμό επαφών επί διάστημα τριών ετών άρκεσε.
- ⁶⁵ Τέλος, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η απόφαση της Επιτροπής να τις μεταχειρισθεί διαφορετικά από την HME, από τον όμιλο Buntmetall, από τη Χαλκόρ και από τη Mueller στηρίζεται σε στοιχεία που δεν ασκούσαν επιρροή για την απόδειξη του διαρκούς χαρακτήρα της παραβάσεως.

- ⁶⁶ Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες διευκρίνισαν ότι δεν έθεταν υπό αμφισβήτηση τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι είχαν αυξήσει τις τιμές στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Νοέμβριο του 1994, αλλά ότι αμφισβητούσαν ότι η εν λόγω αύξηση υπήρξε αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στις συσκέψεις στο πλαίσιο της συμπράξεως το 1994.
- ⁶⁷ Η Επιτροπή ισχυρίστηκε, πρώτον, ότι αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον ότι οι προσφεύγουσες είχαν διαπράξει διαρκή παράβαση από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 22 Μαρτίου 2001. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει ότι από την προσβαλλομένη απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 479 έως 481, 483, 489, 639 και 664) και από τον φάκελο της διοικητικής διαδικασίας προκύπτει ότι η βούληση των προσφευγουσών να συνεχίσουν τον συντονισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών εξακολούθησε να υφίσταται καθ' όλο το διάστημα από τον Ιούνιο του 1994 μέχρι τον Απρίλιο του 1996.
- ⁶⁸ Κατ' αρχάς οι προσφεύγουσες δεν είχαν ανακοινώσει δημοσίως στους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη ότι αποσύρονται. Στη συνέχεια, οι μετέχοντες στη σύμπραξη συντόνισαν και εφάρμοσαν τις αυξήσεις τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι τον Νοέμβριο του 1994. Επιπλέον, τα αποτελέσματα του εν λόγω συντονισμού τιμών προφανώς εκδηλώθηκαν πολύ μετά την ημερομηνία αυτή. Προδήλως, μια επιχείρηση δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι αποσύρθηκε από σύμπραξη, εφόσον εφάρμοσε τις προηγουμένως συμφωνηθείσες με τους ανταγωνιστές της αυξήσεις τιμών. Τέλος, οι προσφεύγουσες εξακολούθησαν να μετέχουν στις συσκέψεις που αφορούσαν συγκεκριμένες εθνικές αγορές μεταξύ του Ιουνίου του 1994 και του Απριλίου του 1996.
- ⁶⁹ Η Επιτροπή υποστηρίζει, δεύτερον, ότι δεν παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, δεδομένου ότι η κατάσταση των προσφευγουσών δεν ήταν συγκρίσιμη προς αυτήν της Χαλκόρ, της ΗΜΕ, του ομίλου Buntmetall και της Mueller.

70 Συναφώς, η Επιτροπή προβάλλει ότι η διάρκεια του διαστήματος για το οποίο δεν ήταν σε θέση να αποδείξει τη συμμετοχή του ομίλου IMI στις συσκέψεις στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών διαφέρει πολύ από την αφορώσα την HME, τον όμιλο Buntmetall, τη Χαλκόρ και τη Mueller. Πράγματι, στην προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώθηκε ότι οι τέσσερις αυτές επιχειρήσεις δεν είχαν μετάσχει στις εν λόγω συσκέψεις επί τρία τουλάχιστον έτη. Συγκεκριμένα, το διάστημα μη συμμετοχής διήρκεσε τρία έτη και τέσσερις μήνες, ήτοι από τις 16 Ιουνίου 1994 έως τον Οκτώβριο 1997, για τη Mueller και την HME, και τέσσερα έτη και δύο μήνες, ήτοι από τις 16 Ιουνίου 1994 έως τις 29 Αυγούστου 1998, για τον όμιλο Buntmetall και τη Χαλκόρ (αιτιολογικές σκέψεις 282, 305, 306 και 325 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Αντιθέτως, η μη συμμετοχή των προσφευγουσών στις συσκέψεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών αποδείχθηκε μόνο για το διάστημα μεταξύ της 16ης Ιουνίου 1994 και της 11ης Απριλίου 1996, ήτοι μόνο για ένα έτος και δέκα μήνες.

71 Η Επιτροπή αντικρούει τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι δεν έκρινε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι ασκούσε επιρροή το διάστημα για το οποίο δεν ήταν σε θέση να αποδείξει τη συμμετοχή των παραβατών στις συσκέψεις στο πλαίσιο της συμπράξεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή φρονεί ότι από την αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι έκρινε ότι το στοιχείο αυτό ασκούσε ιδιαίτερη επιρροή για την εκτίμηση του διαρκούς χαρακτήρα της συμμετοχής τους στην παράβαση. Δεν ήταν υποχρεωμένη να επισημάνει στην προσβαλλομένη απόφαση συγκεκριμένη προθεσμία ή «τελική ημερομηνία» πέραν της οποίας δεν μπορούσε πλέον να αποδειχθεί ο διαρκής χαρακτήρας της συμμετοχής στην παράβαση. Το ουσιώδες ζήτημα έγκειται στο αν ο εν λόγω διαρκής χαρακτήρας της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς μπορεί να αποδειχθεί όσον αφορά συγκεκριμένο παράβατη και όχι στο ποιο είναι το θεωρητικό όριο.

72 Προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι η κατάσταση της Χαλκόρ, της HME, του ομίλου Buntmetall και της Mueller δεν είναι συγκρίσιμη προς αυτή των προσφευγουσών, η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει (αιτιολογικές σκέψεις 277, 282, 305, 306, 325, 497, 589 και 592) ότι οι τελευταίες

είχαν καθοριστικό ρόλο στην παράβαση και στην εκ νέου έναρξη της λειτουργίας της συμπράξεως από το 1994 έως το 1997. Ο ρόλος των προσφευγουσών κατά το διάστημα εκείνο δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτόν των μικρότερου μεγέθους «νεοφερμένων» όπως είναι η ΗΜΕ, ο όμιλος Buntmetall, η Χαλκόρ και η Mueller. Συγκεκριμένα, από το γεγονός ότι οι τέσσερις αυτές επιχειρήσεις άρχισαν να μετέχουν στην παράβαση τον Οκτώβριο του 1997 και τον Αύγουστο του 1998 προκύπτει ότι δεν τίθεται θέμα διαρκούς συμμετοχής τους στη σύμπραξη μεταξύ του Ιουλίου του 1994 και του Ιουλίου του 1997.

73 Ομοίως, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή έκρινε ότι οι τέσσερις άλλες επιχειρήσεις διέκοψαν τη συμμετοχή τους στην επίμαχη παράβαση είναι εσφαλμένος, δεδομένου ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, διαπίστωσε απλώς ότι η έναρξη της συμμετοχής των τεσσάρων αυτών άλλων επιχειρήσεων στη σύμπραξη ήταν μεταγενέστερη προς αυτή των προσφευγουσών.

74 Τρίτον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι προσφεύγουσες βρίσκονται σε κατάσταση συγκρίσιμη προς αυτή της ΗΜΕ, του ομίλου Buntmetall, της Χαλκόρ και της Mueller, δεν μπορούν να επικαλεσθούν την αρχή της ίσης μεταχείρισεως για να υποστηρίξουν ότι δεν μετέσχαν σε διαρκή παράβαση μεταξύ της 29ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 22ας Μαρτίου 2001. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι κανείς δεν μπορεί να επικαλεσθεί προς όφελός του μια παρανομία διαπραχθείσα υπέρ τρίτου, είναι αδιάφορο, προκειμένου να αποδειχθεί αν οι προσφεύγουσες μετέσχαν σε διαρκή παράβαση, αν είναι ορθά ή όχι τα συμπεράσματα που αφορούσαν τον διαρκή χαρακτήρα της παραβάσεως την οποία διέπραξαν άλλοι μετέχοντες στη σύμπραξη.

75 Η Επιτροπή εκτιμά ότι από τη νομολογία προκύπτει ότι η μη δίωξη μιας ή πλειόνων επιχειρήσεων δεν εμποδίζει τη δίωξη άλλων επιχειρήσεων και την επιβολή κυρώσεων προς αυτές, ακόμη και αν όλες μετέσχαν στην ίδια παράβαση.

- 76 Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ισοδυναμεί με αίτημα προς το Γενικό Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η ΗΜΕ, ο όμιλος Buntmetall, η Χαλκόρ και η Mueller μετέσχαν επίσης σε διαρκή παράβαση από τον Ιούλιο του 1994 μέχρι τον Ιούλιο του 1997. Η διαπίστωση αυτή δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Γενικού Δικαστηρίου.
- 77 Συνεπώς, εφόσον αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμο στην προσβαλλομένη απόφαση ότι οι προσφεύγουσες μετέσχαν σε διαρκή παράβαση, δεν μπορούν να επικαλεσθούν την υπερβολικά ευμενή ή παράνομη μεταχείριση της οποίας ενδεχομένως έτυχαν άλλες επιχειρήσεις για να αποδυναμώσουν τη διαπίστωση αυτή.
- 78 Τέταρτον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, με το δικόγραφο της προσφυγής τους, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, «όσον αφορά τις επιχειρήσεις που απαριθμούνται στα στοιχεία η' [έως] ια' του άρθρου αυτού». Τούτο σημαίνει ότι οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη διαπίστωση της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και, από 1ης Ιανουαρίου 1994, το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, μετέχοντας, από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001, σε σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που αφορούσαν τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών στον τομέα των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων. Κατά την Επιτροπή, κανένα στοιχείο του δικογράφου της προσφυγής δεν στηρίζει την αιτίαση των προσφευγουσών που αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς το διάστημα από τις 29 Σεπτεμβρίου 1989 μέχρι τον Ιούλιο του 1994 και ως προς το διάστημα από τον Ιούλιο του 1996 μέχρι τις 22 Μαρτίου 2001. Συνεπώς, εκτιμά ότι το αίτημα ακυρώσεως του άρθρου 1 πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 79 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, μολονότι οι προσφεύγουσες ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους υπό το πρίσμα του ισχυρισμού τους περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης

μεταχειρίσεως και περί προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως, βάλλουν, κατ' ουσίαν, κατά του γεγονότος ότι η προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει την αδιάλειπτη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 1989 και του Μαρτίου του 2001. Διαπιστώνεται επίσης ότι, προς στήριξη του ισχυρισμού τους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν επιχειρήματα αποκλειστικώς και μόνον όσον αφορά το επίδικο διάστημα.

- 80 Συνεπώς, η εκ μέρους Γενικού Δικαστηρίου εξέταση πρέπει να αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή, με την προσβαλλομένη απόφαση, απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι οι προσφεύγουσες μετέσχαν αδιαλείπτως στη σύμπραξη κατά το κρίσιμο διάστημα.
- 81 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες κρίθηκαν υπεύθυνες μόνο για τη συμμετοχή τους στο τρίτο μέρος της συμπράξεως, δηλαδή στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες (αιτιολογικές σκέψεις 458 και 461 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει επίσης ότι, στο πλαίσιο της συμπράξεως, «κατά την περίοδο μεταξύ Μαΐου του 1994 και Ιουλίου του 1997 δεν είχε συναφθεί ή/και εφαρμοστεί καμία συμφωνία όσον αφορά τους όγκους ή τις τιμές» και ότι, όσον αφορά τις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες δεν αποδείχθηκε ότι υπήρξαν επαφές στο πλαίσιο της συμπράξεως το 1995 (αιτιολογικές σκέψεις 285 και 485). Επιπλέον, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι οι προσφεύγουσες είχαν σχετικές με τη σύμπραξη επαφές στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών κατά το κρίσιμο διάστημα.
- 82 Ωστόσο, η Επιτροπή κατέληξε ότι η επίμαχη παράβαση ήταν αδιάλειπτη από τον Σεπτέμβριο του 1989 μέχρι τον Μάρτιο του 2001, ακόμη και ως προς τις προσφεύγουσες (αιτιολογική σκέψη 463 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Προκειμένου να συναγάγει το συμπέρασμα αυτό, στηρίχτηκε κυρίως στα ακόλουθα στοιχεία.
- 83 Πρώτον, υπήρξε, κατ' αυτήν, πρόδηλη συνέχεια ως προς τις μεθόδους και τις πρακτικές της συμπράξεως καθ' όλο το διάστημα μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 1989 και του Μαρτίου του 2001 (αιτιολογική σκέψη 486 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συναφώς, επισημαίνεται ότι η διαπίστωση αυτή δεν αρκεί για να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμον η διαρκής συμμετοχή των προσφευγουσών στην παράβαση κατά το

επίδικο διάστημα. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η σύμπραξη καθεαυτή λειτούργησε αδιαλείπτως δεν καθιστά δυνατό να αποκλεισθεί ότι ένας ή περισσότεροι από τους μετέχοντες σ' αυτήν διέκοψαν τη συμμετοχή τους για ορισμένο διάστημα.

- ⁸⁴ Δεύτερον, μολονότι οι προσφεύγουσες δεν μετέσχαν σε καμία σύσκεψη και δεν διατήρησαν καμία επαφή στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών κατά το κρίσιμο διάστημα, μετέσχαν αδιαλείπτως στη σύμπραξη καθ' όλο αυτό το διάστημα, δεδομένου ότι εφάρμοσαν τις αυξήσεις τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι τον Νοέμβριο του 1994, μετέσχαν ενεργώς στις διαπραγματεύσεις που σκοπούσαν στην αναβίωση της συμπράξεως το 1996, συνέβαλαν ενεργώς στην αύξηση του αριθμού των μετεχόντων στη σύμπραξη το 1997 και το 1998 και διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο αναλαμβάνοντας την ηγετική θέση στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου (αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- ⁸⁵ Κανένα από τα ανωτέρω στοιχεία, εξαιρουμένης της διαπιστώσεως περί της αυξήσεως των τιμών τον Νοέμβριο του 1994 (συναφώς, βλ. σκέψεις 90 έως 92 κατωτέρω), δεν ασκεί επιρροή προκειμένου να αποδειχθεί η αδιάλειπτη συμμετοχή των προσφευγουσών στην επίμαχη παράβαση, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά αφορούν αποκλειστικώς και μόνον τη συμπεριφορά των προσφευγουσών μετά το επίδικο διάστημα, χωρίς να διασαφηνίζουν τα πραγματικά περιστατικά του κρίσιμου διαστήματος.
- ⁸⁶ Τρίτον, κατά την Επιτροπή, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι, κατά το κρίσιμο διάστημα, εκδήλωσαν δημόσια την πρόθεσή τους να μη μετέχουν πλέον στη σύμπραξη (αιτιολογικές σκέψεις 479 έως 481 και 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να ασκήσει επιρροή πριν η Επιτροπή ανταποκριθεί στο βάρος αποδείξεως το οποίο υπέχει (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιανουαρίου 2004, C-2/01 P και C-3/01 P, ΒΑΙ και Επιτροπή κατά Bayer, Συλλογή 2004, σ. I-23, σκέψεις 62 και 63), δηλαδή πριν προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά χωρίς μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να μπορεί λογικά να γίνει δεκτό ότι η παράβαση συνεχίστηκε αδιαλείπτως μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών

(βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 2003, T-61/99, *Adriatica di Navigazione* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-5349, σκέψη 125 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- ⁸⁷ Τέταρτον, από την αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το κρίσιμο διάστημα κατά το οποίο δεν υπήρξαν επαφές στο πλαίσιο της συμπράξεως, ήτοι 22 μήνες περίπου, δεν θεωρήθηκε από την Επιτροπή ως αρκούντως μακρό προκειμένου να συνιστά διακοπή της συμμετοχής των προσφευγουσών στη σύμπραξη.
- ⁸⁸ Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ δεν έχει εφαρμογή, εκτός εάν υπάρχει σύμπτωση βουλήσεων μεταξύ δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-41/96, *Baye* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. Ι-3383, σκέψεις 66 έως 69). Συνεπώς, όταν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να αποδείξουν άμεσα τη διάρκεια μιας παραβάσεως, η Επιτροπή υποχρεούται, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 86 ανωτέρω, να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά χωρίς μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να μπορεί λογικά να γίνει δεκτό ότι η παράβαση συνεχίστηκε αδιαλείπτως μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών.
- ⁸⁹ Συνεπώς, μολονότι το διάστημα μεταξύ δύο εκδηλώσεων μιας συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς αποτελεί ουσιώδες κριτήριο προκειμένου να αποδειχθεί ο διαρκής χαρακτήρας μιας παραβάσεως, γεγονός παραμένει ότι το ζήτημα αν το εν λόγω διάστημα είναι αρκούντως μακρό ώστε να αποτελέσει διακοπή της παραβάσεως δεν μπορεί να εξετασθεί αφηρημένα. Αντιθέτως, πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο της λειτουργίας της εν λόγω συμπράξεως.
- ⁹⁰ Εν προκειμένω, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που μετέσχαν στο τρίτο μέρος της συμπράξεως είχαν συνήθως επαφές πλείονες φορές

ετησίως από το 1989 μέχρι το 1994, ιδίως ανταλλάσσοντας ευαίσθητα στοιχεία περί των πωλήσεών τους, των μεριδίων τους αγοράς και των συμφωνηθεισών τιμών (αιτιολογικές σκέψεις 199 έως 202 και 236 έως 284 της προσβαλλομένης απόφασεως). Ωστόσο, για το κρίσιμο διάστημα, η μόνη επαφή ή η μόνη εκδήλωση στο πλαίσιο της συμπράξεως εκ μέρους των προσφευγουσών την οποία ήταν σε θέση να αποδείξει η Επιτροπή είναι η αύξηση των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Νοέμβριο του 1994.

- 91 Συναφώς, είναι απορριπτέο το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η εν λόγω αύξηση οφειλόταν στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, από την αιτιολογική σκέψη 277 της προσβαλλομένης απόφασεως προκύπτει ότι, την άνοιξη του 1994, συζητήθηκε η αύξηση των τιμών του Ηνωμένου Βασιλείου στο πλαίσιο συσκέψεως στην οποία παρέστησαν οι προσφεύγουσες, πράγμα το οποίο αυτές δεν αμφισβητούν. Δεδομένου ότι αύξησαν ταχέως τις τιμές τους στο Ηνωμένο Βασίλειο κατόπιν της συσκέψεως αυτής, στις προσφεύγουσες εναπόκειται να αποδείξουν ότι η εν λόγω αύξηση δεν αποτελούσε εκδήλωση της συμμετοχής τους στη σύμπραξη.
- 92 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν κατόρθωσαν να αποδείξουν κάτι τέτοιο. Συγκεκριμένα, η έκθεση την οποία έχουν επισυνάψει στο δικόγραφο της προσφυγής τους αναφέρει απλώς και μόνον ότι η εν λόγω αύξηση οφειλόταν «κυρίως» στην παράλληλη αύξηση των τιμών του χαλκού. Επιπλέον, από την εν λόγω έκθεση προκύπτει ότι, μη συνυπολογιζομένης της εξελίξεως της τιμής του χαλκού, οι τιμές των προσφευγουσών στο Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν μεταξύ Απριλίου και Νοεμβρίου του 1994 κατά 5 έως 6 %.
- 93 Είναι απορριπτέος ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι οι προσφεύγουσες εξακολούθησαν να μετέχουν στις συσκέψεις στο πλαίσιο της συμπράξεως που αφορούσαν τις ειδικές εθνικές αγορές, κατά το διάστημα μεταξύ του Ιουνίου του 1994 του Απριλίου του 1996. Κατ' αρχάς, ο ισχυρισμός αυτός δεν προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση. Περαιτέρω, τα στοιχεία στα οποία αναφέρθηκε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως προς στήριξη του ισχυρισμού της είναι, στην καλύτερη περίπτωση, ανεπαρκή.
- 94 Συγκεκριμένα, όσον αφορά την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε παραπλανητική μέθοδο παραθέσεως,

με αποτέλεσμα τα χωρία που παρέθεσε να αντιφάσκουν προς την ουσία του οικείου κειμένου. Το χωρίο το οποίο η Επιτροπή περιέλαβε στο υπόμνημά της ήταν «κομμένο» έτσι ώστε να παραλείπονται τα περί αναστολής των συσκέψεων στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ Ιουλίου του 1994 και Ιουλίου του 1996. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή, αφού αρχικώς στηρίχθηκε στα χωρία που είχε παραθέσει, κατόπιν ερωτήματος του Γενικού Δικαστηρίου, ζήτησε συγνώμη και ομολόγησε ότι η εν λόγω παράθεση δεν ήταν πιστή.

⁹⁵ Όσον αφορά την ολλανδική αγορά, διαπιστώνεται ότι στο έγγραφο στο οποίο παραπέμπει η Επιτροπή γίνεται μόνο μνεία συσκέψεων στο πλαίσιο της συμπράξεως οι οποίες οργανώνονταν κάθε τρεις μήνες περίπου μεταξύ του 1989 και του 2001. Ωστόσο, κανένα από τα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή δεν αποδεικνύει ότι οι προσφεύγουσες πράγματι μετέσχαν στις σχετικές με την ολλανδική αγορά συσκέψεις στο πλαίσιο της συμπράξεως κατά το επίδικο διάστημα.

⁹⁶ Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το διάστημα κατά το οποίο δεν υπήρξαν επαφές ή εκδηλώσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως εκ μέρους των προσφευγουσών είναι κατά τι μακρότερο των δεκαέξι μηνών, από την 1η Δεκεμβρίου 1994 έως τις 11 Απριλίου 1996. Δεδομένου ότι το διάστημα αυτό υπερβαίνει κατά ένα τουλάχιστον έτος τα διαστήματα εντός των οποίων οι επιχειρήσεις μέλη του τρίτου μέρους της συμπράξεως εκδήλωναν συνήθως τη βούλησή τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό (βλ. σκέψη 90 ανωτέρω), συνάγεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να απορριφθεί, κατά το μέτρο που δέχεται την ευθύνη των προσφευγουσών για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μεταξύ της 1ης Δεκεμβρίου 1994 και της 11ης Απριλίου 1996.

⁹⁷ Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του ότι οι προσφεύγουσες ανέλαβαν και επανέλαβαν, μετά από διάστημα κατά τι μακρότερο των δεκαέξι μηνών, τη συμμετοχή τους σε παράβαση ως προς την οποία δεν αμφισβητούν ότι πρόκειται περί της ίδιας συμπράξεως με αυτή στην οποία είχαν μετάσχει, η παραγραφή, υπό την έννοια του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 και του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241), δεν έχει συμπληρωθεί εν προκειμένω. Παρά ταύτα, πρέπει να αναπροσαρμοσθεί

το ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η κατά διαδοχικά διαστήματα συμμετοχή τους στη σύμπραξη. Οι συγκεκριμένες συνέπειες της εν λόγω αναπροσαρμογής θα διευκρινισθούν στις σκέψεις 187 έως 190 κατωτέρω.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

Επιχειρήματα των διαδίκων

⁹⁸ Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας επικαλούμενη, στην προσβαλλομένη απόφαση, στοιχεία τα οποία είχαν μεν παρατεθεί στην ανακοίνωση αιτιάσεων, πλην όμως δεν είχε γίνει μνεία αυτών προκειμένου να δικαιολογηθεί η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των προσφευγουσών και της Χαλκόρ, της ΗΜΕ, του ομίλου Buntmetall και της Mueller όσον αφορά τον διαρκή χαρακτήρα της επίμαχης παραβάσεως. Κατά τις προσφεύγουσες, κανένα από τα στοιχεία που παρατίθενται στην αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν παρατέθηκε στην ανακοίνωση αιτιάσεων προς διάκριση της καταστάσεώς τους από αυτήν της Χαλκόρ, του ομίλου Buntmetall, της ΗΜΕ και της Mueller.

⁹⁹ Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, αν η Επιτροπή είχε εξακολουθήσει να στηρίζεται στα στοιχεία που θεωρούσε ως ουσιώδη στο στάδιο της ανακοινώσεως αιτιάσεων, δεν θα ήταν σε θέση να καταλήξει, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η κατάστασή τους ήταν διαφορετική από εκείνη της Χαλκόρ, της ΗΜΕ, του ομίλου Buntmetall και της Mueller.

100 Απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν ενέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι δεν περιέχει νέα αιτίαση και στηρίζεται αποκλειστικώς και μόνο σε πραγματικά περιστατικά που έχουν ήδη παρατεθεί στην ανακοίνωση αιτιάσεων, οι προσφεύγουσες αντιτείνουν ότι το γεγονός ότι στην προσβαλλομένη απόφαση χρησιμοποιήθηκαν εκ νέου πραγματικά στοιχεία στα οποία η Επιτροπή δεν είχε στηριχθεί προηγουμένως για να δικαιολογήσει τη διαφορετική μεταχείρισή τους σε σχέση με τις άλλες ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συνιστά σοβαρή προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας.

101 Κατ' αυτές, η προσβαλλομένη απόφαση δεν συμπληρώνει ούτε τροποποιεί τη συλλογιστική που ακολούθησε η Επιτροπή στην ανακοίνωση αιτιάσεων, προκειμένου να απαντήσει στα στοιχεία που προέβαλαν οι προσφεύγουσες με την απάντησή τους στην ανακοίνωση αυτή. Η Επιτροπή άλλαξε ριζικώς συλλογιστική και επικαλέστηκε στοιχεία ως προς τα οποία οι προσφεύγουσες δεν είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους και ούτε καν να αμυνθούν. Η στάση αυτή βρίσκεται σε πρόδηλη αντίθεση προς τη νομολογία.

102 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου αυτού.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

103 Πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας των προσφευγουσών όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά τα οποία έλαβε υπόψη στην αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκειμένου να καταλήξει ότι η συμμετοχή τους στη σύμπραξη υπήρξε αδιάλειπτη.

- 104 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι από τις σκέψεις 84 και 85 κατωτέρω προκύπτει ότι, εξαιρουμένης της διαπιστώσεως περί της αυξήσεως των τιμών τον Νοέμβριο του 1994 στο Ηνωμένο Βασίλειο, κανένα από τα στοιχεία που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν κρίθηκε ουσιώδες προκειμένου να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμον η διαρκής συμμετοχή των προσφευγουσών στη σύμπραξη. Επιπλέον, από τη σκέψη 96 ανωτέρω προκύπτει ότι η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που δέχεται την ευθύνη των προσφευγουσών για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μεταξύ της 1ης Δεκεμβρίου 1994 και της 11ης Απριλίου 1996.
- 105 Ως εκ τούτου, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως είναι λυσιτελής μόνον κατά το μέτρο που αφορά το ζήτημα της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών ως προς τη διαπίστωση της αυξήσεως των τιμών τον Νοέμβριο του 1994 στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- 106 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων πρέπει να παρέχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να αντιληφθούν ποιες ενέργειες τους προσάπτει η Επιτροπή. Η επιταγή αυτή τηρείται εφόσον η τελική απόφαση δεν προσάπτει στους ενδιαφερομένους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που εκτίθενται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και εφόσον δεν δέχεται παρά μόνον τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψη 109).
- 107 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη της στην τελική απόφαση μόνο τις αιτιάσεις επί των οποίων οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν την άποψή τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 86).
- 108 Ωστόσο, από τη νομολογία προκύπτει ότι η τελική απόφαση της Επιτροπής δεν πρέπει κατ' ανάγκη να αποτελεί αντίγραφο της ανακοινώσεως αιτιάσεων και ότι τα δικαιώματα άμυνας δεν προσβάλλονται από μια ασυμφωνία μεταξύ της ανακοινώσεως

αιτιάσεων και της τελικής αποφάσεως παρά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι αιτίαση που διατυπώνεται στην απόφαση δεν εκτέθηκε στην ανακοίνωση των αιτιάσεων επαρκώς ώστε να επιτρέψει στους αποδέκτες της να αμυνθούν (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-48/00, Cogus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2325, σκέψη 100, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, T-325/01, DaimlerChrysler κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-3319, σκέψη 189).

- 109 Συγκεκριμένα, δικαίωμα ακροάσεως υφίσταται ως προς όλα τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η περιέχουσα την απόφαση πράξη, όχι όμως ως προς την τελική θέση που προτίθεται να λάβει η διοίκηση (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Ιανουαρίου 1999, T-15/02, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-497, σκέψη 94 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 110 Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες δεν ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, επικαλέστηκε νέες αιτιάσεις ή στηρίχτηκε σε νέο στοιχείο, το οποίο δεν περιλαμβανόταν στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Επισημαίνουν απλώς ότι η Επιτροπή, αντιδρώντας στην απάντησή τους προς την ανακοίνωση αιτιάσεων, υιοθέτησε νέα συλλογιστική για να δικαιολογήσει τη διαπίστωση περί της συμμετοχής τους στη σύμπραξη μεταξύ του 1994 και του 1996.
- 111 Η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών ισοδυναμεί με τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή όφειλε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, να ακούσει τις απόψεις τους επί της συλλογιστικής με την οποία σκόπευε να αντικρούσει τα επιχειρήματα τα οποία προέβαλαν στην απάντησή τους στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Η απαίτηση αυτή όμως δεν έχει κανένα έρεισμα στη νομολογία και δεν θα μπορούσε να επιβληθεί μια τέτοια υποχρέωση στην Επιτροπή.
- 112 Αντιθέτως, από τη νομολογία προκύπτει ότι η τελική απόφαση της Επιτροπής δεν πρέπει κατ' ανάγκη να αποτελεί αντίγραφο της ανακοινώσεως αιτιάσεων (βλ. σκέψη 108 ανωτέρω). Ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών που περιέχεται στην ανακοίνωση αιτιάσεων είναι εξ ορισμού προσωρινός και μια

μεταγενέστερη απόφαση της Επιτροπής δεν μπορεί να ακυρωθεί για μόνο τον λόγο ότι τα τελικά συμπεράσματα που αντλούνται από τα πραγματικά αυτά περιστατικά δεν αντιστοιχούν ακριβώς στον ενδιάμεσο αυτόν χαρακτηρισμό (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-44/00, Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2223, σκέψη 100).

- ¹¹³ Μολονότι η Επιτροπή οφείλει πράγματι να ακούσει τους αποδέκτες της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και, ενδεχομένως, να λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις που διατυπώνουν προς απάντηση στις αιτιάσεις ώστε να τροποποιήσει την ανάλυσή της, σεβόμενη τα δικαιώματα άμυνάς τους (απόφαση Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, σκέψη 112 ανωτέρω, σκέψη 100), εντούτοις επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτό ακριβώς έπραξε εν προκειμένω.
- ¹¹⁴ Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

2. Επί του αιτήματος μειώσεως του ποσού του προστίμου

- ¹¹⁵ Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο ισχυρισμούς αφορώντες παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισεως και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.
- ¹¹⁶ Πριν εξετασθούν οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 601 και 842 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι τα ποσά που επέβαλε η Επιτροπή λόγω της παραβάσεως επιβλήθηκαν δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 καθώς και του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Επιπλέον, η Επιτροπή καθόρισε το ύψος των προστίμων εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία που προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές και στην ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας (βλ. σκέψη 33 ανωτέρω).

- 117 Μολονότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως κανόνας δικαίου, περιέχουν ωστόσο κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική, από την οποία η Επιτροπή δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προσδιορίσει τους σχετικούς λόγους, οι οποίοι πρέπει να συμβιβάζονται με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 2006, C-397/03 P, Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-4429, σκέψη 91 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 118 Επομένως, εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των επιβληθέντων με την προσβαλλόμενη απόφαση προστίμων, να εξακριβώσει αν η Επιτροπή άσκησε την εξουσία της εκτιμήσεως σύμφωνα με τη μέθοδο που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές και, εφόσον διαπιστώσει ότι αυτή παρέξελινε από την ως άνω μέθοδο, να εξακριβώσει αν η εν λόγω παρέκκλιση είναι νομικώς δικαιολογημένη και επαρκώς κατά νόμον αιτιολογημένη. Συναφώς, σημειωτέον ότι το Δικαστήριο επικύρωσε αφενός την ίδια την αρχή των κατευθυντηρίων γραμμών και αφετέρου τη γενική μέθοδο που αυτές εκθέτουν (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψεις 252 έως 255, 266 έως 267, 312 και 313).
- 119 Ο αυτοπεριορισμός της εξουσίας εκτιμήσεως της Επιτροπής που προκύπτει από την έκδοση των κατευθυντηρίων γραμμών δεν είναι στην πραγματικότητα ασυμβίβαστος με τη διατήρηση σημαντικού περιθωρίου εκτιμήσεως για το θεσμικό αυτό όργανο. Οι κατευθυντήριες γραμμές περιέχουν διάφορα στοιχεία που παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα ελιγμών κατά την άσκηση της διακριτικής εξουσίας της σύμφωνα με τις διατάξεις των κανονισμών 17 και 1/2003, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 118 ανωτέρω, σκέψη 267).
- 120 Ως εκ τούτου, σε τομείς στους οποίους η Επιτροπή διατηρεί περιθώριο εκτιμήσεως, ο σχετικός έλεγχος νομιμότητας περιορίζεται στο να εξακριβωθεί ότι δεν υπάρχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Ιουλίου 2005, T-241/01, Scandinavian Airlines System κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-2917, σκέψεις 64 και 79).

- ¹²¹ Το περιθώριο εκτιμήσεως της Επιτροπής και τα όρια τα οποία η ίδια έχει ορίσει δεν προδικάζουν, κατ' αρχήν, την εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, σκέψη 538), που του παρέχει την εξουσία να εξαλείφει, να μειώνει ή να αυξάνει το ποσό του επιβαλλόμενου από την Επιτροπή προστίμου (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Φεβρουαρίου 2007, C-3/06 P, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-1331, σκέψεις 60 έως 62, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Οκτωβρίου 2003, T-368/00, General Motors Nederland και Opel Nederland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4491, σκέψη 181).

Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- ¹²² Στο πλαίσιο του ισχυρισμού αυτού, οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο αιτιάσεις, αφορώσες αντιστοίχως τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή διεξήγαγε την έρευνά της και την κατ' αυτές δυσμενή αντιμετώπισή τους σε σχέση με τους μετέχοντες στις συμφωνίες SANCO και στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm.

Επί του ενέχοντος δυσμενή διάκριση τρόπου κατά τον οποίο η Επιτροπή διεξήγαγε την έρευνά της

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹²³ Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι ο τρόπος κατά τον οποίο η Επιτροπή διεξήγαγε την έρευνά της παρέσχε στους ομίλους Outokumpu και KME, στη Wieland, στον όμιλο Boliden, στην HME και στη Χαλκόρ τη δυνατότητα να εκτιμήσουν καλύτερα το εύρος της έρευνας αυτής και να αποτελέσουν τις πρώτες επιχειρήσεις που προσφέρθηκαν

να συνεργαστούν βάσει της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας. Ως εκ τούτου, όλες αυτές οι επιχειρήσεις, πλην του ομίλου Boliden, έτυχαν υψηλότερων συντελεστών μείωσης του προστίμου από τους εφαρμοσθέντες στις προσφεύγουσες, οι οποίες παρατηρούν ότι υπήρξαν οι τελευταίες επιχειρήσεις στις οποίες απεστάλη αίτηση παροχής πληροφοριών και, ως εκ τούτου, οι τελευταίες που ζήτησαν την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας.

¹²⁴ Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες έτυχαν μείωσης του ποσού του προστίμου τους μόλις κατά 10 %, δεδομένου ότι συνεργάστηκαν με την Επιτροπή σε χρόνο κατά τον οποίο η επίμαχη παράβαση είχε ήδη αποδειχθεί. Επομένως, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισεως παραλείποντας να αντιμετωπίσει επί ίσοις όροις τις επιχειρήσεις που μετέσχαν στη σύμπραξη.

¹²⁵ Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι η Επιτροπή, πρώτον, διενήργησε τον Απρίλιο του 2001 συμπληρωματικούς ελέγχους στις εγκαταστάσεις της Outokumpu και της KME χωρίς στη συνέχεια να τις ανακοινώσει δημοσίως, δεύτερον, απέστειλε τον Ιούλιο του 2002, στον όμιλο KME και στη Wieland, που μετείχαν τόσο στη σύμπραξη που αφορούσε τους σωλήνες για βιομηχανική χρήση όσο και στη σύμπραξη που αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων, γραπτές αιτήσεις παροχής πληροφοριών σχετικές με την υπόθεση COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση) και, τρίτον, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), απέστειλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στον όμιλο Boliden, στην HME και στη Χαλκόρ στις 3 Μαρτίου 2003 και στον όμιλο ΙΜΙ στις 20 Μαρτίου 2003.

¹²⁶ Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του ισχυρισμού αυτού.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

¹²⁷ Στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτιάσεως, οι προσφεύγουσες στηρίζονται στην άποψη ότι η ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας επιβάλλει στην Επιτροπή να ενημερώνει ανά πάσα στιγμή τις επιχειρήσεις τις οποίες αφορά μια διαδικασία λόγω παραβάσεως

για την εξέλιξη της έρευνας, προκειμένου αυτές να είναι σε θέση να εκτιμήσουν εάν και κατά πόσον είναι σκόπιμο να συνεργάζονται με την Επιτροπή.

- ¹²⁸ Από το γράμμα και την οικονομία της εν λόγω ανακοινώσεως προκύπτει, αφενός, ότι η επιχείρηση η οποία ζητεί την εφαρμογή της οφείλει να έρθει σε επαφή με την Επιτροπή και, αφετέρου, ότι η στρατηγική της όψιμης ή ελάχιστης συνεργασίας είναι δυνατό να καταλήξει σε περιορισμένη μείωση του ποσού του προστίμου ή ακόμη και σε ουδεμία μείωση (βλ. σημεία Β έως Δ καθώς και σημείο Ε1 της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας).
- ¹²⁹ Αν η ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας έχει δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην οποία μπορούν να στηριχθούν οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενημερώσουν την Επιτροπή για την ύπαρξη συμπράξεως (βλ. απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 109 ανωτέρω, σκέψεις 487 και 488 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), η εμπιστοσύνη αυτή μπορεί να αφορά αποκλειστικώς και μόνον τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τη συμβολή τους, άπαξ εκδηλώσουν τη βούλησή τους να συνεργασθούν. Ουδόλως προκύπτει από το γράμμα της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας ούτε από τη λογική που είναι εγγενής στον μηχανισμό τον οποίο καθιέρωσε η Επιτροπή ότι αυτή υποχρεούται, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, να ενημερώνει τις επιχειρήσεις που δεν έχουν εκδηλώσει βούληση συνεργασίας για τα μέτρα που έχει λάβει στο πλαίσιο της έρευνάς της ή για την εξέλιξη της έρευνας αυτής.
- ¹³⁰ Όλοι οι μετέχοντες σε μια σύμπραξη έχουν την ευχέρεια να ζητήσουν να τύχουν, ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, της εφαρμογής της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας, όποια και αν είναι τα μέτρα έρευνας τα οποία έχει λάβει η Επιτροπή. Συνεπώς, κάθε μετέχων σε σύμπραξη οφείλει να αποφασίσει εάν και πότε επιθυμεί να επικαλεσθεί την ανακοίνωση του 1996 περί συνεργασίας.
- ¹³¹ Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες μπορούσαν να έχουν εκδηλώσει τη βούλησή τους να συνεργασθούν με την Επιτροπή ανά πάσα στιγμή μετά τη δημοσίευση της

ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας, ιδίως μετά τον έλεγχο στον οποίο υποβλήθηκαν στις 22 Μαρτίου 2001.

- ¹³² Συνεπώς, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή το ότι προέβη σε συμπληρωματικούς ελέγχους σε άλλες επιχειρήσεις ούτε το ότι, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.240 (Σωλήνες για βιομηχανική χρήση), απέστειλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών, χωρίς να έχει ενημερώσει σχετικώς τις προσφεύγουσες.
- ¹³³ Όσον αφορά το επιχείρημα περί της αποστολής αιτήσεων παροχής πληροφοριών στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), υπενθυμίζεται ότι, μολονότι η εκτίμηση του βαθμού συνεργασίας εκ μέρους των επιχειρήσεων δεν μπορεί να εξαρτάται από καθαρά τυχαίους παράγοντες, όπως είναι η σειρά με την οποία ερωτώνται από την Επιτροπή (απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-48/98, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψη 140), οι βαθμοί συνεργασίας την οποία παρέσχαν οι διάφορες επιχειρήσεις μπορούν να θεωρηθούν συγκρίσιμοι μόνον εάν οι επιχειρήσεις αυτές παράσχουν στην Επιτροπή, κατά το ίδιο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας και υπό ανάλογες περιστάσεις, παρόμοιες πληροφορίες (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-45/98 και T-47/98, Krupp Thyssen Stainless και Acciai speciali Terni κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3757, σκέψη 245).
- ¹³⁴ Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υποθέσεως COMP/E-1/38.069 (Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), απέστειλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στον όμιλο Boliden, στην HME και στη Χαλκόρ στις 3 Μαρτίου και στις προσφεύγουσες στις 20 Μαρτίου 2003. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, από τις τέσσερις αυτές επιχειρήσεις, μόνον η Χαλκόρ άρχισε να συνεργάζεται με την Επιτροπή πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής αποστολή της ανακοινώσεως αιτιάσεων. Συγκεκριμένα, μολονότι η Χαλκόρ άρχισε να συνεργάζεται με την Επιτροπή τον Απρίλιο του 2003, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν την προσφορά τους συνεργασίας σε πολύ μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, δηλαδή τον Νοέμβριο του 2003, αφού έλαβαν την ανακοίνωση αιτιάσεων στις 29 Αυγούστου 2003. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η όψιμη συνεργασία τους οφειλόταν

στο ότι είχαν λάβει τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών 17 ημέρες αργότερα απ' ό,τι ο όμιλος Boliden, η ΗΜΕ και η Χαλκόρ, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημά τους που στηρίζεται στην καθυστερημένη αποστολή των εν λόγω αιτήσεων παροχής πληροφοριών.

- ¹³⁵ Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η αιτίαση που αφορά τον ενέχοντα δυσμενή διάκριση τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή διεξήγαγε την έρευνά της πρέπει να απορριφθεί.

Επί της κατά τις προσφεύγουσες δυσμενούς αντιμετώπισεώς τους σε σχέση με τους μετέχοντες στις συμφωνίες SANCO και στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹³⁶ Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται κυρίως ότι η Επιτροπή, κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, όφειλε να διακρίνει μεταξύ των προσφευγουσών, που είχαν μετάσχει αποκλειστικώς και μόνο σε ένα μέρος της συμπράξεως, και των επιχειρήσεων που είχαν μετάσχει σε δύο ή τρία από τα μέρη της συμπράξεως αυτής.

- ¹³⁷ Συναφώς, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν το εκτιθέμενο στην αιτιολογική σκέψη 689 της προσβαλλομένης αποφάσεως συμπέρασμα της Επιτροπής ότι δεν υπήρξε δυνατό να αποδειχθεί ότι η συνεργασία μεταξύ των μετεχόντων στις συμφωνίες SANCO ήταν σημαντικά στενότερη μεταξύ του 1988 και του 1995 από αυτήν που υπήρχε μεταξύ των μετεχόντων στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες. Κατά τις προσφεύγουσες, οι συμφωνίες SANCO αποτελούσαν, αντιθέτως προς όσα η Επιτροπή

συνεπέρανε στην προσβαλλομένη απόφαση, πολύ στενότερη συνεργασία και αντιβαίνουσα σημαντικά περισσότερο στον ανταγωνισμό απ' ό,τι οι ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες.

138 Όσον αφορά τη λύση την οποία πρότεινε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, δηλαδή την προσαύξηση του ποσού των επιβληθέντων στους «παραγωγούς SANCO» προστίμων προκειμένου να θεραπευθεί ενδεχόμενη διαφορετική μεταχείριση, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι τούτο συνιστά έμμεση πλην σαφή αναγνώριση του ότι η μη διαφοροποίηση των ποσών των επιβληθέντων στις εν λόγω επιχειρήσεις προστίμων είναι αδικαιολόγητη.

139 Όσον αφορά τις συμφωνίες WICU και Cuprotherm, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή, προκειμένου να καθορίσει τα μερίδια αγοράς, στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης μεταχείρισεως, άθροισε τον κύκλο εργασιών που αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση με αυτόν που αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέσο επιβολής αυστηρότερων κυρώσεων στους «παραγωγούς WICU και Cuprotherm». Κατά τις προσφεύγουσες, η άθροιση αυτή ήταν αναγκαία, δεδομένου ότι η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 459 της προσβαλλομένης απόφασεως, απέδειξε ότι οι συμφωνίες που αφορούσαν τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση είχαν επίσης κατ' ανάγκην επίδραση στους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση.

140 Επιπλέον, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η εν τοις πράγμασι ασυλία που παρασχέθηκε στον όμιλο ΚΜΕ όσον αφορά τη συμμετοχή του στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm (αιτιολογικές σκέψεις 760 και 761 της προσβαλλομένης απόφασεως) μπορούσε να επιτραπεί μόνον εφόσον οι «παραγωγοί WICU και Cuprotherm» είχαν εξ αρχής καταταγεί σε διαφορετική κατηγορία προκειμένου να προσδιορισθεί το αρχικό ποσό των προστίμων.

141 Τέλος, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν αιτιολογεί την απόφασή της να μη διακρίνει, προς καθορισμό του ύψους των προστίμων, μεταξύ των

επιχειρήσεων οι οποίες, όπως οι προσφεύγουσες, εμπλέκονταν αποκλειστικώς και μόνο στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες και του ομίλου KME και της Wieland, οι οποίοι εμπλέκονταν όχι μόνο στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες, αλλά και στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm. Η παράλειψη αυτή συνιστά παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

- ¹⁴² Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του ισχυρισμού. Προς στήριξη της άμυνάς της, προβάλλει, παραπέμποντας στις αιτιολογικές σκέψεις 459, 461 και 462 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι διαπίστωσε ότι οι επιχειρήσεις που εμπλέκονταν σε δύο (ο όμιλος Boliden) ή τρία (ο όμιλος KME και η Wieland) μέρη της παραβάσεως διέπραξαν πολύμορφη παράβαση, της οποίας οι εκφάνσεις ήσαν διακεκριμένες, αλλά αλληλένδετες. Αντιθέτως, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι επιχειρήσεις που μετέσχαν μόνο στο τρίτο μέρος της παραβάσεως, δηλαδή οι όμιλοι IMI και Outokumpu, η Mueller, ο όμιλος Buntmetall, η HME και η Χαλκόρ, δεν θεωρήθηκε ότι μετέσχαν στις συμφωνίες SANCO και στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm.
- ¹⁴³ Κατά συνέπεια, η Επιτροπή εκτιμά ότι, κρίνοντας ότι οι προσφεύγουσες ευθύνονταν για παράβαση την οποία διέπραξαν, δεν παραβίασε την αρχή της ατομικότητας των ποινών και των κυρώσεων.
- ¹⁴⁴ Όσον αφορά τις συμφωνίες SANCO, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η σοβαρότητα της παραβάσεως που διέπραξαν οι «παραγωγοί SANCO» είναι συγκρίσιμη προς αυτή που διέπραξαν οι προσφεύγουσες. Παραπέμποντας στις αιτιολογικές σκέψεις 130, 131, 137, 138, 199 à 213, 236, 265, 277 και 310 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες αφορούσαν την κατανομή των πελατών, έναν τακτικό και συστηματικό μηχανισμό εποπτείας, καθώς και συμφωνίες περί τιμών.
- ¹⁴⁵ Όσον αφορά τη συνύπαρξη των συμφωνιών SANCO και των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι «παραγωγοί SANCO» θεωρούνταν αυτοτελής ομάδα στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών και ότι συντονίζονταν μεταξύ τους πριν τις συνεδριάσεις της ευρύτερης ομάδας. Συγκεκριμένα, οι μετέχοντες στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες ωφελήθηκαν από τον περιορισμό

του ανταγωνισμού τον οποίο είχαν επιτύχει οι «παραγωγοί SANCO» ενσωματώνοντάς τον στις παράνομες συμφωνίες τους. Πάντως, ο συντονισμός μεταξύ των «παραγωγών SANCO» και αυτός που παρατηρήθηκε στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών αφορούσαν, κατά κύριο λόγο, τα ίδια ζητήματα.

- ¹⁴⁶ Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν το Γενικό Δικαστήριο δεχθεί το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι οι συμφωνίες SANCO είχαν χαρακτήρα αντιβαίνοντα σημαντικά περισσότερο στον ανταγωνισμό απ' ό,τι οι ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες, δεν συντρέχει κανένας λόγος μείωσης του προστίμου που τους επιβλήθηκε. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το ύψος του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου αντικατοπτρίζει με ακρίβεια τη σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία έχουν προδήλως διαπράξει. Στο πλαίσιο αυτό, παραπέμπει στην αιτιολογική σκέψη 490 της προσβαλλομένης απόφασεως και υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγουσες είχαν πολύ σημαντικό ρόλο στη σύμπραξη.
- ¹⁴⁷ Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο πλέον κατάλληλος τρόπος θεραπείας του προβαλλομένου εν προκειμένω ελαττώματος είναι η αύξηση του ποσού των προστίμων που επιβλήθηκαν στους «παραγωγούς SANCO», δηλαδή στον όμιλο ΚΜΕ, στη Wieland και στον όμιλο Boliden, και όχι η μείωση του ποσού του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου.
- ¹⁴⁸ Όσον αφορά τις συμφωνίες WICU και Cuprotherm, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι όντως προέβη σε διαφοροποιημένη μεταχείριση μεταξύ των προσφευγουσών, αφενός, και του ομίλου ΚΜΕ και της Wieland, αφετέρου.
- ¹⁴⁹ Συναφώς, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, αν στην προσβαλλομένη απόφαση είχε διαπιστωθεί η ύπαρξη αυτοτελών παραβάσεων, η μία από τις οποίες αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και η άλλη τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση, η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων, προκειμένου να υπάρξει διαφοροποιημένη μεταχείριση ως προς την παράβαση που αφορά τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, θα στηριζόταν αποκλειστικώς και μόνο στις πωλήσεις του προϊόντος αυτού. Στην περίπτωση αυτή, το μερίδιο αγοράς των προσφευγουσών θα ήταν μεγαλύτερο και το ποσό του επιβληθέντος σ' αυτές προστίμου θα ήταν υψηλότερο. Συγκεκριμένα, ο κύκλος εργασιών που ασκεί επιρροή ως προς τις προσφεύγουσες, δηλαδή ο σχετικός με τις πωλήσεις χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, θα ταυτιζόταν με τον κύκλο εργασιών που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή

στην προσβαλλομένη απόφαση, αλλά το μέγεθος της συνολικής αγοράς, δηλαδή οι συνολικές πωλήσεις χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, θα ήταν μικρότερο από αυτό στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή από τις συνολικές πωλήσεις χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και με πλαστική επίστρωση.

- 150 Η Επιτροπή αντικρούει επίσης τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι η άθροιση του κύκλου εργασιών που αφορά τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και αυτού που αφορά τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση θα ήταν αναγκαία ακόμη και αν δεν είχαν υπάρξει οι συμφωνίες WICU και Cuprotherm. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η άποψη αυτή είναι «εγγενώς παράλογη». Συγκεκριμένα, η άποψη αυτή συνεπάγεται ότι, ελλείψει παρανόμων συμφωνιών που αφορούν τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση, θα έπρεπε να επιβληθούν υψηλότερα πρόστιμα στις επιχειρήσεις που παράγουν τόσο χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση όσο και χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση απ' ό,τι στις επιχειρήσεις που παράγουν μόνο χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση. Συνεπώς, σε επιχειρήσεις οι οποίες έχουν την ίδια σχετική σπουδαιότητα στη σύμπραξη θα επιβάλλονταν πρόστιμα διαφορετικού ποσού αναλόγως του αν παράγουν ή όχι σωλήνες μη καλυπτόμενους από τη σύμπραξη.
- 151 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, αν το Γενικό Δικαστήριο δεχόταν το επιχείρημα των προσφευγουσών, θα του πρότεινε να αυξήσει, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε, κατά τρόπον ώστε να αντικατοπτρίζει το μεγαλύτερο μερίδιό τους αγοράς και, επομένως, την αυξημένη σχετική σπουδαιότητά τους στη σύμπραξη που αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 152 Όσον αφορά, πρώτον, τον ισχυρισμό περί παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, από τη νομολογία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του καθορισμού προστίμων

λόγω παραβίασεως του δικαίου ανταγωνισμού, η εν λόγω υποχρέωση πληρούται εφόσον η Επιτροπή εκθέτει στην απόφασή της τα στοιχεία εκτιμήσεως τα οποία χρησιμοποίησε για να μετρήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως (βλ. απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 107 ανωτέρω, σκέψη 463 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

153 Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες δεν ισχυρίζονται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν εκθέτει τα στοιχεία βάσει των οποίων η Επιτροπή εκτίμησε τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διέπραξαν. Κατά συνέπεια, η αιτίασή τους, η οποία αφορά αποκλειστικώς και μόνον το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε για ποιο λόγο έτυχαν διαφορετικής μεταχειρίσεως απ' ό,τι οι παραγωγοί «WICU και Cuprotherm», πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, το άρθρο 253 ΕΚ, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 152, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να εξηγεί στις αποφάσεις της τους λόγους για τους οποίους δεν δέχθηκε, όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου, εναλλακτικές μεθόδους σε σχέση με αυτή την οποία πράγματι επέλεξε με την προσβαλλομένη απόφαση (βλ., υπό την έννοια αυτή και κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-319/94, *Fiskeby Board* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1331, σκέψη 127).

154 Όσον αφορά, δεύτερον, το βάσιμο της υπό κρίση αιτιάσεως, υπενθυμίζονται, κατ' αρχάς, οι αρχές που απορρέουν από τη νομολογία όσον αφορά την ατομική ευθύνη από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, όπως είναι μια σύμπραξη.

155 Όσον αφορά την ευθύνη για την παράβαση καθεαυτή, από τη νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν μετέσχε άμεσα σε όλα τα συστατικά στοιχεία μιας συνολικής συμπράξεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την ευθύνη της λόγω παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, εφόσον αποδειχθεί ότι όφειλε κατ' ανάγκη να γνωρίζει, αφενός, ότι η σύμπραξη στην οποία μετείχε εντασσόταν σε ένα συνολικό πλαίσιο και, αφετέρου, ότι το πλαίσιο αυτό κάλυπτε το σύνολο των συστατικών στοιχείων της συμπράξεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, *Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni*, Συλλογή 1999, σ. σ. I-4125, σκέψη 87, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-295/94, *Buchmann* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-813, σκέψη 121, και της

8ης Ιουλίου 2008, T-99/04, AC-Treuhand κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-1501, σκέψεις 130 και 131).

- ¹⁵⁶ Αφού αποδείξει την ύπαρξη συμπράξεως και εντοπίσει τους εμπλεκόμενους σ' αυτήν, η Επιτροπή υποχρεούται, προκειμένου να επιβάλει πρόστιμα, να εξετάσει τη σχετική σοβαρότητα της συμμετοχής εκάστου. Τούτο προκύπτει τόσο από τη νομολογία (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 155 ανωτέρω, σκέψεις 90 και 150, και Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 118 ανωτέρω, σκέψη 145· AC-Treuhand κατά Επιτροπής, σκέψη 155 ανωτέρω, σκέψη 133) όσο και από τις κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες προβλέπουν διαφοροποιημένη μεταχείριση, καταλήγουσα στον υπολογισμό ενός συγκεκριμένου αρχικού ποσού, καθώς και στη συνεκτίμηση επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων που καθιστούν δυνατή την προσαρμογή του ποσού του προστίμου, ιδιαίτερα σε σχέση με τον ενεργό ή παθητικό ρόλο των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων κατά την τέλεση της παραβάσεως.
- ¹⁵⁷ Ωστόσο, ουδέποτε μπορεί να επιβληθεί σε επιχείρηση πρόστιμο του οποίου το ποσό υπολογίζεται με γνώμονα τη συμμετοχή σε σύμπραξη για την οποία δεν έχει κριθεί υπεύθυνη (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-28/99, Sigma Technologie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1845, σκέψεις 79 έως 82).
- ¹⁵⁸ Υπό το πρίσμα των προπαρατεθεισών αρχών πρέπει να εξετασθεί η αιτίαση των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την περιορισμένη συμμετοχή τους στη σύμπραξη.
- ¹⁵⁹ Δεν αμφισβητείται ότι οι προσφεύγουσες μετέσχαν μόνο στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες και ότι κρίθηκαν υπεύθυνες αποκλειστικώς και μόνο για τη συμμετοχή τους στο εν λόγω μέρος της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 461 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Εντούτοις, η Επιτροπή δεν εξέτασε το ζήτημα αν επιχείρηση η οποία μετέσχε σε ένα μόνο μέρος συμπράξεως διαπράττει λιγότερο σοβαρή παράβαση, υπό την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, από επιχείρηση η οποία, στο πλαίσιο της ίδιας συμπράξεως, μετέσχε σε όλα τα μέρη της συμπράξεως αυτής. Το ζήτημα αυτό ήταν κατά μείζονα λόγο σημαντικό εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν κρίθηκαν υπεύθυνες για τα δύο άλλα μέρη της παραβάσεως, δηλαδή για τις συμφωνίες SANCO και για τις συμφωνίες WICU και Cuprotherm.

- 160 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή κατέληξε, με την αιτιολογική σκέψη 689 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν υπήρχε λόγος διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως μεταξύ των παραβατών που είχαν μετάσχει μόνο στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες και αυτών που είχαν μετάσχει και στις συμφωνίες SANCO, δεδομένου ότι η συνεργασία στο πλαίσιο των συμφωνιών SANCO δεν ήταν σημαντικά στενότερη από την υπάρχουσα στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών.
- 161 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η συλλογιστική της Επιτροπής είναι εσφαλμένη, δεδομένου ότι σύγκριση μεταξύ του βαθμού συνεργασίας στο πλαίσιο των διαφόρων μερών της συμπράξεως θα ασκούσε ενδεχομένως επιρροή αν οι προσφεύγουσες εμπλέκονταν σε πλείονα μέρη της συμπράξεως αυτής, πράγμα το οποίο δεν συνέβαινε εν προκειμένω.
- 162 Συγκεκριμένα, επιχείρηση της οποίας η ευθύνη έχει αποδειχθεί όσον αφορά πλείονα μέρη μιας συμπράξεως συντελεί περισσότερο στην αποτελεσματικότητα και στη σοβαρότητα της συμπράξεως αυτής από επιχείρηση εμπλεκόμενη αποκλειστικώς και μόνο σε ένα μέρος της ίδιας συμπράξεως αυτής. Ως εκ τούτου, η πρώτη επιχείρηση διαπράττει σοβαρότερη παράβαση από τη δεύτερη.
- 163 Συναφώς, σημειωτέον ότι, δυνάμει της αρχής της ατομικότητας των ποινών και της προσωπικής ευθύνης, η Επιτροπή υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη, κατά την εκτίμηση της σχετικής σοβαρότητας της συμμετοχής εκάστης επιχειρήσεως σε μια σύμπραξη, το γεγονός ότι ορισμένοι παραβάτες, ενδεχομένως, δεν έχουν κριθεί υπεύθυνοι, υπό την έννοια της αποφάσεως Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 155 ανωτέρω (σκέψη 87), για το σύνολο των μερών της συμπράξεως αυτής.

- 164 Στο πλαίσιο της εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών, η εκτίμηση αυτή πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιείται στο στάδιο του καθορισμού του συγκεκριμένου αρχικού ποσού, δεδομένου ότι η συνεκτίμηση ελαφρυντικών περιστάσεων καθιστά δυνατή μόνον τη διαμόρφωση του βασικού ποσού του προστίμου με γνώμονα τις λεπτομέρειες συμμετοχής του παραβάτη στη σύμπραξη. Παραβάτης στον οποίο δεν αποδίδονται ευθύνες για ορισμένα μέρη της συμπράξεως αυτής δεν μπορεί να είχε μετάσχει στην εφαρμογή των εν λόγω μερών της συμπράξεως. Η παράβαση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού είναι, λόγω της περιορισμένης εκτάσεως της παραβάσεως για την οποία αποδίδονται ευθύνες στον παραβάτη αυτόν, λιγότερο σοβαρή από την καταλογιζόμενη στους παραβάτες που μετέσχαν σε όλα τα μέρη της παραβάσεως.
- 165 Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι όλοι οι μετέχοντες στις ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες ωφελήθηκαν από τον περιορισμό του ανταγωνισμού τον οποίο είχαν επιτύχει οι «παραγωγοί SANCO» δεν μπορεί να γίνει δεκτό, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν έκρινε τις προσφεύγουσες υπεύθυνες για το μέρος της επίμαχης παραβάσεως το οποίο αφορούσε τις συμφωνίες SANCO. Συναφώς, επισημαίνεται επίσης ότι ο αντίθετος στον ανταγωνισμό αντίκτυπος μιας συμπράξεως στις τιμές μπορεί ως εκ της φύσεώς του να ωφελήσει όλους τους προμηθευτές που αναπτύσσουν δραστηριότητα στην αγορά και όχι μόνον τις επιχειρήσεις που μετέχουν στην εν λόγω σύμπραξη.
- 166 Κατόπιν των ανωτέρω, συνάγεται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισεως, παραλείποντας να λάβει υπόψη της, κατά τον υπολογισμό του ποσού των προστίμων, το γεγονός ότι, αντιθέτως προς τον όμιλο KME, τη Wieland και τον όμιλο Boliden, οι προσφεύγουσες μετέσχαν σε ένα μόνο μέρος της συμπράξεως και αντιμετωπίζοντας, επομένως, διαφορετικές καταστάσεις κατά πανομοιότυπο τρόπο, χωρίς η αντιμετώπιση αυτή να είναι αντικειμενικώς δικαιολογημένη.
- 167 Όσον αφορά τις συνέπειες που έπρεπε να συναχθούν από τη διαπίστωση αυτή, η Επιτροπή προτείνει στο Γενικό Δικαστήριο, ως προς τις συμφωνίες SANCO, να αυξήσει τα ποσά των επιβληθέντων στους «παραγωγούς SANCO» προστίμων αντί να μειώσει το επιβληθέν στις προσφεύγουσες πρόστιμο. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, ότι το αρχικό ποσό που δέχθηκε η Επιτροπή είναι κατάλληλο σε σχέση με τη σοβαρότητα του συνόλου των τριών μερών της συμπράξεως και ότι συντρέχει λόγος μείωσης του αρχικού

ποσού του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ότι η Επιτροπή τις έκρινε υπεύθυνες αποκλειστικώς και μόνο για τη συμμετοχή τους στο τρίτο μέρος της συμπράξεως.

- ¹⁶⁸ Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι οι προσφεύγουσες είχαν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως δεν θέτει υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα αυτό. Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι η Επιτροπή δεν έκρινε στην προσβαλλομένη απόφαση ότι ο ρόλος του ομίλου ΙΜΙ στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών συνιστούσε επιβαρυντική περίσταση, υπό την έννοια των κατευθυντηρίων γραμμών. Δεύτερον, η Επιτροπή δεν εξέθεσε, κατά την παρούσα διαδικασία, για ποιους λόγους η εκτίμησή της συναφώς είναι εσφαλμένη. Συνεπώς, στο πλαίσιο του καθορισμού του ποσού του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην εκτίμησή της όσον αφορά τον ρόλο των προσφευγουσών στο πλαίσιο των ευρύτερων ευρωπαϊκών συμφωνιών.
- ¹⁶⁹ Εξάλλου, καθόσον θα μπορούσε να προβληθεί ότι η μη συμμετοχή των προσφευγουσών στις συμφωνίες SANCO αντικατοπτρίστηκε αρκούντως στο συγκεκριμένο ποσό του αρχικού τους προστίμου, δεδομένου ότι το μερίδιο αγοράς των προσφευγουσών, οι οποίες δεν εμπορεύονταν «σωλήνες SANCO», υπολογίστηκε υπό το πρίσμα του κύκλου εργασιών όλων των παραγωγών χαλκοσωλήνων χωρίς μόνωση, περιλαμβανομένου εκείνου που αντιτοιχούσε στις πωλήσεις «χαλκοσωλήνων SANCO», διαπιστώνονται τα ακόλουθα.
- ¹⁷⁰ Οι συμφωνίες SANCO και οι ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες αφορούσαν την ίδια σχετική αγορά, δηλαδή την αγορά χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση. Συνεπώς, η Επιτροπή όφειλε, έστω και ελλείψει συμφωνιών SANCO, να λάβει υπόψη της τον κύκλο εργασιών που προέρχεται από τις πωλήσεις σωλήνων SANCO προκειμένου να υπολογίσει το μερίδιο αγοράς των προσφευγουσών στη σχετική αγορά.
- ¹⁷¹ Αντιθέτως, προκειμένου περί των συμφωνιών WICU και Cuprotherm, η κατάσταση διαφέρει. Οι συμφωνίες αυτές αφορούσαν προϊόντα που δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση.

Συγκεκριμένα, από την αιτιολογική σκέψη 459 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και οι χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση συνιστούν αυτοτελείς σχετικές αγορές.

172 Ως εκ τούτου, με τον υπολογισμό του μεριδίου αγοράς των προσφευγουσών, οι οποίες ανέπτυσαν δραστηριότητα στην αγορά των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση, υπό το πρίσμα του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην αγορά των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και αυτού που πραγματοποιήθηκε στην αγορά χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση, θεωρήθηκε πράγματι ότι οι προσφεύγουσες είχαν μικρότερο μερίδιο αγοράς και, ως εκ τούτου, τους επιβλήθηκε συγκεκριμένο αρχικό ποσό προστίμου χαμηλότερο από αυτό που θα καθοριζόταν αν το μερίδιο αγοράς τους υπολογιζόταν αποκλειστικώς και μόνο βάσει του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην αγορά εντός της οποίας πράγματι μετέσχαν στη σύμπραξη.

173 Ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι η σώρευση του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε με τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων χωρίς μόνωση και του πραγματοποιηθέντος με τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων με πλαστική επίστρωση θα ήταν αναγκαία ακόμη και αν δεν είχαν υπάρξει οι συμφωνίες WICU και Cuprotherm είναι προδήλως αβάσιμος. Ουδόλως προκύπτει από τη νομολογία ή από τις κατευθυντήριες γραμμές ότι η Επιτροπή υποχρεούται, κατά τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς των μελών μιας συμπράξεως προκειμένου να προβεί σε διαφοροποιημένη μεταχείριση, να λαμβάνει υπόψη τους κύκλους εργασιών που πραγματοποιήθηκαν για άλλα προϊόντα πλην αυτών τα οποία αφορούσε η επίμαχη σύμπραξη.

174 Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να αναπροσαρμοσθεί αποκλειστικώς και μόνον το ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου, προκειμένου να αντικατοπτρίζει τη μη συμμετοχή τους στις συμφωνίες SANCO. Οι συγκεκριμένες συνέπειες της αναπροσαρμογής αυτής θα διευκρινισθούν στις σκέψεις 187 έως 190 κατωτέρω.

Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁷⁵ Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι υπάρχει δυσαναλογία μεταξύ του ποσού του προστίμου που τους επιβλήθηκε και της οικονομικής αξίας των δραστηριοτήτων τους στον τομέα των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων. Η δυσαναλογία αυτή οφείλεται στο ότι το μέγεθος της αγοράς και ο κύκλος εργασιών τον οποίο πραγματοποιήσαν οι προσφεύγουσες, στα οποία η Επιτροπή στηρίχτηκε για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, ήταν τεχνητά υψηλά και έδιναν εντελώς εσφαλμένη εικόνα της αγοράς και του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών.
- ¹⁷⁶ Συναφώς, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, ως παραγωγοί σωλήνων, δεν ασκούσαν καμία επιρροή στην τιμή της κύριας πρώτης ύλης τους, δηλαδή του χαλκού, η οποία αντιπροσώπευε από 50 έως 65 % της τελικής τιμής που κατέβαλλαν οι πελάτες τους. Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι οι δραστηριότητες της συμπράξεως δεν αφορούσαν την τροφοδοσία σε χαλκό και ουδόλως μπορούσαν να επηρεάσουν την τιμή του χαλκού, δεδομένου ότι η τιμή του μετάλλου εξαρτάται από τον ημερήσιο καθορισμό της τιμής του στο London Metal Exchange (Χρηματιστήριο βασικών Μετάλλων του Λονδίνου). Η τιμή του μετάλλου αποτελούσε αποκλειστικώς και μόνον ένα στοιχείο το οποίο έπρεπε να μετακυλισθεί στους πελάτες, όπως την είχαν καταβάλει οι προσφεύγουσες.
- ¹⁷⁷ Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η επιχειρηματολογία τους δεν αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως και της σχέσεώς της με το μέγεθος της αγοράς, αλλά την αρχή της αναλογικότητας, όπως εκτίθεται στο σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντηρίων γραμμών. Οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης, προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, την πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεων.

- 178 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι πώλησαν τον κλάδο της δραστηριότητάς τους που αφορούσε τους χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων, του οποίου η καθαρή λογιστική αξία ανερχόταν σε 34 εκατομμύρια ευρώ περίπου, αντί 18,1 εκατομμυρίων ευρώ περίπου. Από την τιμή αυτή προκύπτει ότι το ποσό του επιβληθέντος προστίμου, ήτοι 44,98 εκατομμύρια ευρώ, είναι δυσανάλογο.
- 179 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του ισχυρισμού.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

- 180 Κατ' αρχάς, υπογραμμίζεται ότι, για τον καθορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή μπορεί, χωρίς ωστόσο να της επιβάλλεται σχετική υποχρέωση, να συνεκτιμήσει το μέγεθος της επηρεασθείσας αγοράς (αποφάσεις BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 109 ανωτέρω, σκέψη 134, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-322/01, Roquette Frères κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3137, σκέψεις 149 και 150), πράγμα το οποίο δεν έπραξε εν προκειμένω.
- 181 Ο ισχυρισμός των προσφευγουσών στηρίζεται στην υπόθεση ότι κακώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την τιμή του χαλκού κατά την εκ μέρους της εκτίμηση της αξίας του οικείου τομέα.
- 182 Ωστόσο, η υπόθεση αυτή είναι εσφαλμένη. Συγκεκριμένα, κανένας βάσιμος λόγος δεν επιβάλλει ο υπολογισμός του κύκλου εργασιών μιας αγοράς να πραγματοποιείται αφού εξαιρεθούν από αυτόν ορισμένες δαπάνες παραγωγής. Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας υπάρχουν δαπάνες οι οποίες είναι σύμφυτες με το τελικό προϊόν και τις οποίες ο κατασκευαστής αδυνατεί να ελέγξει, αλλά που συνιστούν παρά ταύτα ουσιώδες στοιχείο του συνόλου των δραστηριοτήτων του και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να αποκλειστούν από τον κύκλο εργασιών κατά τον καθορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95,

T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψεις 5030 και 5031).

- 183 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η τιμή του χαλκού συνιστά σημαντικό τμήμα της τελικής τιμής των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων ούτε από το γεγονός ότι ο κίνδυνος διακυμάνσεων των τιμών του χαλκού είναι πολύ αυξημένος σε σχέση με άλλες πρώτες ύλες και η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εφαρμόσει το σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντηρίων γραμμών.
- 184 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής τις οποίες επικαλέσθηκαν οι προσφεύγουσες δεν ασκούν επιρροή, δεδομένου ότι η προηγούμενη πρακτική της κατά τη λήψη αποφάσεων δεν χρησιμεύει ως νομικό πλαίσιο για τα πρόστιμα που επιβάλλονται στον τομέα του ανταγωνισμού.
- 185 Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι τα αριθμητικά στοιχεία τα οποία υπέβαλαν οι προσφεύγουσες, ισχυριζόμενες ότι το ποσό του προστίμου που τους υποβλήθηκε υπερβαίνει τη δραστηριότητά τους στον τομέα των χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων δεν αρκούν για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το ποσό του προστίμου τους ήταν δυσανάλογο. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες δε υπέδειξαν πού στηρίζονται τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία.
- 186 Συνεπώς, ο υπό κρίση ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.

3. Επί του καθορισμού του τελικού ποσού του προστίμου

- 187 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 79 έως 97 και 154 έως 174 ανωτέρω, πρέπει να τροποποιηθεί η προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον η Επιτροπή, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, δεν έλαβε υπόψη της, αφενός, τη διακοπή της συμμετοχής των προσφευγουσών στη σύμπραξη μεταξύ της 1ης Δεκεμβρίου 1994 και της

11ης Απριλίου 1996 και, αφετέρου, το γεγονός ότι αυτές δεν μετέσχαν στις συμφωνίες SANCO.

- 188 Κατά τα λοιπά, οι σκέψεις της Επιτροπής που εκτίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση καθώς και η εφαρμοσθείσα εν προκειμένω μέθοδος υπολογισμού των προστίμων παραμένουν αμετάβλητες. Συνεπώς, το τελικό ποσό του προστίμου υπολογίζεται ως εξής.
- 189 Το αρχικό ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου μειώνεται κατά 10%, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η μικρότερη σοβαρότητα της συμμετοχής τους στη σύμπραξη σε σχέση με τη συμμετοχή των «παραγωγών SANCO». Συνεπώς, το νέο αρχικό ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου καθορίζεται σε 21,42 εκατομμύρια ευρώ.
- 190 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες μετέσχαν δύο φορές στη σύμπραξη επί πραγματικό διάστημα δέκα ετών και δύο μηνών, πρέπει να επιβληθεί προσαύξηση κατά 100% λόγω της διάρκειας, πράγμα το οποίο καταλήγει σε βασικό ποσό 42,84 εκατομμυρίων ευρώ. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της μείωσης κατά 10% την οποία χορήγησε στις προσφεύγουσες η Επιτροπή δυνάμει του σημείου Δ της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας, το τελικό ποσό του επιβαλλόμενου στις προσφεύγουσες προστίμου ανέρχεται σε 38,556 εκατομμύρια ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 191 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα

δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι.

- ¹⁹² Λαμβανομένου υπόψη του ότι έκαστος διάδικος ηττήθηκε εν μέρει και λαμβανομένης υπόψη της διαπιστώσεως που εκτίθεται στη σκέψη 94 ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι εκτιμά ορθώς τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, αποφαينόμενο ότι η Επιτροπή θα φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και το 40 % των δικαστικών εξόδων των προσφευγουσών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχεία η' έως ι', της αποφάσεως E(2004) 2826 της Επιτροπής, της 3ης Σεπτεμβρίου 2004, σχετικά με διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-1/38.069 — Χαλκοσωλήνες υδραυλικών εγκαταστάσεων), καθόσον αφορά το διάστημα από 1ης Δεκεμβρίου 1994 έως 11 Απριλίου 1996.
- 2) Το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε από κοινού στην IMI plc, στην IMI Kynoch Ltd και στη Yorkshire Copper Tube με το άρθρο 2, στοιχείο στ', της αποφάσεως E(2004) 2826 καθορίζεται σε 38,556 εκατομμύρια ευρώ.
- 3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

- 4) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα φέρει τα έξοδά της και το 40 % των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν η IMI, η IMI Kynoch και η Yorkshire Copper Tube.
- 5) Η IMI, η IMI Kynoch και η Yorkshire Copper Tube θα φέρουν το 60 % των δικαστικών εξόδων τους.

Martins Ribeiro

Παπασάββας

Wahl

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Μαΐου 2010.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	II - 1777
1. Η διοικητική διαδικασία	II - 1777
2. Η προσβαλλομένη απόφαση	II - 1780
Επίμαχα προϊόντα και αγορές	II - 1786
Τα συστατικά στοιχεία της επίμαχης παραβάσεως	II - 1787
Συμφωνίες μεταξύ των «παραγωγών SANCO»	II - 1787
Συμφωνίες μεταξύ των «παραγωγών WICU και Cuprotherm»	II - 1788
Ευρύτερες ευρωπαϊκές συμφωνίες	II - 1789
Διάρκεια και συνεχής χαρακτήρας της επίμαχης παραβάσεως	II - 1790
Καθορισμός του ποσού των προστίμων	II - 1791
Αρχικό ποσό των προστίμων	II - 1792
— Σοβαρότητα της παραβάσεως	II - 1792
— Διαφοροποιημένη μεταχείριση	II - 1794
Βασικό ποσό των προστίμων	II - 1795
Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις	II - 1798
Εφαρμογή της ανακοινώσεως του 1996 περί συνεργασίας	II - 1799
Τελικό ποσό των προστίμων	II - 1800
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 1801
Σκεπτικό	II - 1802
1. Επί του αιτήματος μερικής ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως	II - 1803
Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παραβίαση της αρχής ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως	II - 1803
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1803
Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 1808
	II - 1841

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας	II - 1814
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1814
Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 1815
2. Επί του αιτήματος μειώσεως του ποσού του προστίμου	II - 1818
Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως	II - 1820
Επί του ενέχοντος δυσμενή διάκριση τρόπου κατά τον οποίο η Επιτροπή διε- ξήγαγε την έρευνά της	II - 1820
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1820
— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 1821
Επί της κατά τις προσφεύγουσες δυσμενούς αντιμετώπισεώς τους σε σχέση με τους μετέχοντες στις συμφωνίες SANCO και στις συμφωνίες WICU και Cuprotherm	II - 1824
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1824
— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 1828
Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας	II - 1835
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1835
Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	II - 1836
3. Επί του καθορισμού του τελικού ποσού του προστίμου	II - 1837
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 1838